

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznika.

Imenitni: do 9 petič vrt 1 D, od 10—15 petič vrt 1 D 50 p, večji inserati petič vrt 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic petič vrt 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrt 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, priljučno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in sadotno frankovano.

Rekopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—

v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1-25

Požnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		v Jugoslaviji		v inozemstvu	
		v Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 144—	Din 144—	Din 264—	...
6 mesecev	...	72—	72—	132—	...
3 mesecev	...	36—	36—	65—	...
1 mesec	...	12—	12—	22—	...

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Francoski spor in Jugoslavija.

Razmerje med Francijo in Nemčijo prehaja v odločilni štadij. Pod pritiskom nemškega valutnega poloma je berlinska politika izpremenila svojo smer in izbrala umirjen kabinet gosp. Stresemanna, ki se je izjavil pripravljenega, pogajati se s Francijo za končno likvidacijo ruhrskega vprašanja, ki je v bistvu splošno reparacijsko vprašanje Nemčije. Saj je to ruhrsko vprašanje nastalo iz nemške odpornosti proti plačilu reparacijskih dolgov. Tudi od strani Francije so prišla v poslednjem času zagotovila popustljive politike napram Nemčiji, če le poslednja izjavi svoje dobro voljo in se odreče vsaj v delni meri takozv. ruhrski sabotaži, s čimer se misli na gospodarski in delovni boj, kot ki ga izvaja ruhrsko ozemlje na povelje berlinske vlade proti eksploataciji ruhrske premožnosti industrije od strani Francije za kritje njenih reparacijskih terjatev.

Ne bo odveč, ako pogledamo enkrat temu vprašanju tudi z jugoslovenskega stališča v oči in ako si predčimo korist, ki bi jo imela Jugoslavija politično in gospodarsko, ako bi se to vprašanje skoro rešilo.

Najprvo z moralnega stališča. Baš te dni je imel francoski ministrski predsednik Poincaré v Chassay-ju političen govor, v katerem je z veliko slikovitostjo predložil Evropi in celemu svetu, kakšna bi bila Evropa, da je v minoli svetovni vojni zmagala Nemčija. Spomin na to eventualnost je sili važen in vsebuje političen argument najučinkovitejše vrste. Predsednik Poincaré je med drugim izjavil nastopno: »Če bi bila usoda določila, da zmaga Nemčija in da ona diktira svojo voljo, kakšnem kaosu bi bil zapadel svet? Nemški imperij bi si bil ohranil megalomanski dinastijo in bi bil nad ostanki premaganih narodov zasadil svojo hegemonijo. Nas bi bil oropal v najboljšem slučaju za mesto Dunkerque, Calais, za kotlino Briey, za kolonije. Istočasno bi nam naložil velikansko vojno odškodnino. Za časa sovražnosti Nemčija ni nikdar prikrivala teh namer in je ponovno razgalila svoje vojne cilje ter o njih sanjala do dneva, ko je izgubila upanje v zmago. Tudi napram našim zaveznikom bi se Nemčija ne pokazala plemenitejšo. Nočem govoriti o Belgiji, kateri bi bila odvzela Anvers in obal in ki bi se morala podvreči njenemu gospodarstvu. Anglija, napram kateri je nemški imperij gojil največje sovraštvo, in je bila za Nemčijo najnevarnejši tekmeč, bi ne bila ostala brez deleža. Nemčija, ki se je bila med vojno polastila okolišča Ostende-a, bi bila ohranila celo kontinentalno obal morskih ožin, nadzirala Anglijo in jo ostrahovala z ognjem svojih »Berte«. Pomorska sila naše zaveznice bi se bila uničila, trgovinsko brodogradnjo razpršilo, njeno morskno nadvlad-

je zlomilo in njene bodoče zveze z kolonijami bi se bile omajale. Tudi Italija bi ne bila v ugodnem položaju: danes bi ne imela ozemelj bivše Avstroogrške, ne bila bi dobila Trsta in Trentina, verjetno je celo, da bi bila morala odstopiti monarhiji lastna ozemlja. Češkoslovaška bi ostala pod jarmom, ki jo je tlačil stoletja; Srbija in Romunija bi se razkomadile in ponižale na vazalne države. Poljske ne bi bilo. Zgornjo Slezijo bi držala nemška roka in celokupna Evropa bi bila njena sužnja. Združene države na oni strani Atlantika morja bi se zaenkrat obvarovale posledic nemške zmage. Toda dolgo bi ne mogle ostati ravnodušne napram postavi ogromne potence, ki bi bila prava vladarka Evrope, pripravljena, da vrže svoje mreže okoli celega sveta. Z eno besedo, anglosaksonska in latinska civilizacija bi se omajale v temeljih. Nemčija bi si bila pridobila politično, trgovinsko in duševno supermacijo in sčasoma pod vodstvom Hohenzolerncev zavladala celemu človeškemu rodu.

Ta slika je vseskozi točna. Mi Jugoslovenci, ki smo si ustvarili državno samostalnost s pomočjo in ob strani francoske politike in istega političnega in zgodovinskega argumenta, ki ga je iznesel Poincaré v svojem govoru, smo na rešitvi reparacijskega vprašanja politično in gospodarsko zainteresirani. Vsaka pozitivna rešitev tega vprašanja pomeni okrepitev naše zaveznišnice, edine in iskrene v Evropi, na katero se moremo nasloniti s pričakovanjem mednarodnih uspehov in zagovorov. Po drugi strani priporočajo tudi naše domače trgovinske in gospodarske težkoče, da se Nemčijo končno prisili na pošteno plačilo dolgov in škod, ki jo je zakrivila s svetovno vojno. Danes bi bile razmere v Evropi in pri nas mnogo solidnejše in bolj zdrave, da bi francoskonemškega spora in da se Evropa razvija v mirnem, civiliziranem pravcu. Ne smemo pozabiti, da pomeni nemški odpor proti plačilu reparacijskih obveznosti v bistvu točno začrtano politiko proti Franciji in da je apatija Anglije in Italije do tega vprašanja, dasi sta na njem v enaki meri zainteresirani, namenjena oslabilvi francoske vpljeve v evropski mednarodni politiki. V tem tiči velika nevarnost za Jugoslavijo, ki, kakor rečeno, ima samo v Franciji svojega stalnega in odkritosrčnega prijatelja. Zato mislimo, da bi ne škodilo, ako bi se politika Male antante mogla od naše strani s političnimi in gospodarskimi razlogi usmeriti v bližnjo okolico Franciji in zlasti z moralnim pritiskom v sedaj ugodnem trenutku ukloniti Nemčijo, da se končno odloči za pošteno odplačevanje svojih vojni obveznosti in da se na ta način odpravi za celo Evropo mučno, za Fran-

cijo in njene zaveznike pa usodno ogrožijo sedanje splošno evropske gospodarske in politične krize.

Quousque tandem, Mussolini?

Vsa znamenja kažejo, da se takozvani reški problem približuje svoji rešitvi. Značilno je za našo »prijateljico« Italijo zlasti znano dejstvo, da je spravila v svet — ne vemo sicer po kakih ovinkih — vest o svojem formalnem ultimatumu do 31. avgusta t. l. Da se ta raca ni spekla v Jugoslaviji in njenem časopisu, se sedaj priznava tudi na italijanski strani.

V ponedeljek so se pričele in obnovele zopet seje paritetne komisije v Rimu, na katerih je imel dr. Rybář staviti po svojih konferencah in instrukcijah v Evian-Les-Bains, svoje protipredloge. Do sedaj se nismo prejeli najnovejših vesti o tej seji in o nadaljnjih pogajanjih v Rimu. Iz tega razloga in ker se v potek teh pogajanj načeloma sploh nismo vtikali, najmanj pa na tak način, kakor je to ves čas delalo italijansko časopisje na povelje oficijelne vlade ali v smislu fašistovskih halucinacij — tudi danes nečemo razpravljati o protipredlogih, ki jih je imel včeraj staviti glase časniskarskih poročil dr. Rybář glede Baroša in Delte.

Stojimo na stališču za nas sicer neugodno, toda jasne rapalske pogodbe, ki je ustvarila docela jasen položaj, na čegar podlagi bi že zdavno lahko razcvelo in se utrdilo vsaj prilično prijateljstvo med našo in sosedno italijansko državo. In baš zaradi te ugotovitve resnice je vse italijansko oficijelno oziroma fašistovsko rovarjenje, umikanje, preseljevanje — naravnost protipogodbno in kaže znova, kako utemeljen je rek »Romana fides, nulla fides«. Da so se sedanji Italiji mogoče odprle oči, radi verjamemo. Saj ima in bo imela vendar Italija kot poluotok nebroj večjih in manjših pristanišč, morskih luk in izhodišč, katerim vendar naš Baroš in Delta, potem ko se nam je odjedla Reka, ne more škodovati, se manj pa zadati nevarnega konkurenčnega udarca.

Zaradi tega pač smemo odkrito in upravičeno obsojati vse to italijansko početje zlasti glede Baroša in Delte ne samo kot protipravno z ozirom na rapalski dogovor, marveč tudi kot neutemeljeno in neupravičeno v državnoin zasebno - gospodarskem oziru. Saj se Italijanom s tem ni skrivil niti en las na njihovem pomorskem gospodarstvu v Kvarneru in na Jadranu v obče.

Obsojati in pribiti pa moramo italijanski namen, ki se sicer umetno, zahrbitno in spretno skriva v njihovih sedanjih »pogajanjih«, ki pa je vključ vsemu temu očit in jasen kot beli dan. In ta italijanski namen ne vsebuje nič drugega, nego da nas vključi Rapallu

izrine iz Delte in Baroša, ker je, kakor piše povsem pravilno nedeljski »Novi list«, Italija šele po Rapallu izprevidela, da je z našo posestjo Baroša in Delte in vzpričo svobodne Reke naša gospodarska neodvisnost na Jadranu prilično osigurana in da bi svobodna Reka in naš Baroš utegnla ogroziti dominantni položaj tržaškega emporija.

Tu tiči Mussolinijev zajec! In iz tega studenta izvirajo njegove kvarnerske »solze«, kakor bi lahko imenovali vse njegovo in italijansko, ne pa naše jugoslovensko, danes z debelo tiskanimi brzojavkami naznanjeno umikanje! Beseda dana, vez velja! In kdor požre svojo besedo, svoj podpis, tega čaka in doleti — prejalisej — zaslužena kazen, ker se maščuje na tem svetu vsaka krivica. To resnico je dokazala kaj grozno svetovna vojna.

Na tem za nas pošteno pogodbenike jasnem položaju ne morejo prav ničesar spremeniti nova divjaštva reških fašistov, ki so se dogodila zadnjo soboto v Barošu. Motorni brod »Lokar«, last Frana Kukuliča, je v petek zvečer priplul iz Raba na Sušak in je pristal namesto v Sušaku v luki Baroš, ker je, kakor znano, v petek zvečer nastala precej huda nevihta. Le z a r a d i tega je poiskal vspricho viharja varnejše zavetje v Barošu. Tu je ostal tudi še v soboto dopoldne. Kar prihrum reški fašisti ob 11. in planejo na motorno ladjo, razbijajo vse vprek, razdenejo vse stroje itd. Le še nezadovoljni s tem, začnejo obdelovati ladjo s sekirami tako, da se je v kratkem času na licu mesta potopila.

Najlepše pri tem divjanju je bila epizoda z jugoslovenskim mornarjem, ki je iz bližnje jadrnice v čolnu prihitel na pomoč, da reši, če mogoče, brod »Lopar«. Ko so ga zapazili fašisti, so ga zgrabili in vrgli v morje! Reče se je končno seveda rešil in splaval na svojo ladjo seveda med huronskim kričanjem fašistov na obali. Med tem se je neki dostojen gospod z Reke približal tej fašistovski množici in jo primerno posvaril. Pa tudi njega so takoj zgrabili in odvedli v procesiji čez Adamičev trg na kvesturo in v zapore! Med potjo so ga prepevali moški, ženske pa pljuvale nanj v maniri italijanske kulture. Dasi je vse to trajalo eno uro, ni bilo niti enega karabinerja na spregled. Po končanem junaštvu pa so prilezli smešljaje od vseh strani in nedolžno povpraševali za to, kar so gledali prej — od daleč.

Take obrežne epizode so na dnevnem redu sedaj, ko se reško vprašanje približuje svojemu koncu. Take so tedaj spremljevalne okoliščine in argumenti Mussolinijevega nazovi-ultimata! S takimi sredstvi skušajo Italijani pohoditi ali požrti jasno v Rapallu dano svojo besedo! Zato pa pravimo: Quousque tandem, Mussolini?

Pismo iz Westfalije.

»Zveza jugoslovenskih delavskih in podpornih društev v Nemčiji«, organizacija Slovencev v rensko - westfalskem industrijskem okraju, ki je bila ustanovljena lani in je v domovini še malo znana, bo kmalu praznovala prvo obletnico svojega obstanka.

Stirim društvom, ki so pred letom sestavila zvezo, se je v teku leta pridružilo še osem nanovo ustanovljenih društev, ki stoje na narodni in jugoslovenski državni podlagi. Tako šteje zveza sedaj 12 društev.

Namen in cilj te zveze je, da zastopa svoje člane v vseh zadevah napram domačim in nemškim oblastem. Dalje podpira zveza svoje člane v socialnih in kulturnih potrebah ter goji narodni duh in jugoslovensko zavest. Vsaka netolerantnost bodisi v verskem ali političnem oziru je strogo izključena. Da, člani društev te zveze podpirajo v potrebah tudi rojake, ki so izven te organizacije, ne glede na njih politično prepričanje.

Tako je bil mogoč skromen, a vsekakor zadovoljiv uspeh, ki so ga činitelji tega združenja ob priliki obletnice lahko veselili. Ponosni pa smejo biti tudi na svoje delo, ker je ta organizacija prva in edina med tukajšnjimi rudarji — Slovenci, ki razširja jugoslovensko misel s tem, da zastopa odločno stališče naše mlade domovine Jugoslavije, spoznavši v nji naravno potrebo ter edino možnost rešiti svoje izpod tujeja tlačanstva, ki bo prestalo, ko nam bo domovina zamogla v doglednem času dati kruha doma.

Jugoslovenska misel je za slovenske izseljence jako trd oreh. Vsako delovanje v tem smislu med Slovenci v Westfaliji zahteva mnogo truda. Svoje glavni kakor že smo — saj smo sinovi »posebnega naroda« — se nas je tukaj gori oprijela še prislovna trglovlavost westfalskega domačina ter smo tako skoro nemisljeni novim nazorom. Nemalo pa je temu kriva vzgoja v ranjki Avstriji. Dalje vpliva glede ljubezni do domovine na srca naših rojakov v Poruhurju tudi dejstvo, da se po številnih katoliških slovenskih društvih, ki životarijo v industrijskem okraju, ne prestanjo zabavljati čez Jugoslavijo. V teh društvih se grdi našo rodno zemljo na najpodlejši način; na način in po metodi, ki je navadno lastna brezvestnežem. Razširjajo se med rojake lažnjiva poročila o neredu v državi, o zatiranju Slovencev, o mučenju naših fantov v Macedoniji itd. Izbirčni niso oni, ki uganjajo to zlodejstvo in je tudi v domovini opazati v gotovih krogih enako početje. Včasih pride še kak »profesor« sem gori in popravi kaj in še pridene. Dostikrat se rojaki že povprašujejo, kaj je pravzaprav res. Vsa druga poročila prihajajo namreč od do-

Claude Farrère — prevel Miran Jarc:

Civiliziranci.

Roman.

19

»Nisem vedel, da je admiral gospe Silvi prijatelj.«

»Že davno sta se spoznala; kesneje sta se razšla, prej sta bila zelo tesno spoprijaznjena. Toda vse to se je vršilo še pred mojim prihodom na to ubogo zemljo jaz sem šele zdaj prvič videla gospoda Orvillierskega. A že zdaj mi je ljub; mama mi je toliko lepega povedala o njem ... Dobro vem, kako plemenitega značaja je ...«

Fierce je s pogledom ošinil admirala, čigar čiste oči so tako nasprotovale njegovemu ošabnemu in trdemu izrazu.

»On je, kot ste že prej povedali, mož davnine.«

Da ... Nekdanji časi so bili boljši kot sedanjí.

»Morda,« je Fierce odvrnil, »torej živite, gospodična, v Saigonu skoro kot kaka usmiljenka in vi ste s tem življenjem zadovoljni. Vam ni nikoli dolgčas?«

»Nikoli! Pomislite vendar, saj imam obilo posla!«

»Saj res, vaša punčka ...«

»Molčite no! Če tako ohranjate zase državne tajnosti, ki vam jih zaupajo! Saj mi boste vzeli celo moj ugled: ali veste, da izpolnim prihodnji mesec svoje dvajseto leto? Nehajte že s svojim »dete moje.« Za šalo sem mamica, v resnici pa gospodinja.«

»Tako je prav.«

»In dobra gospodinja, le verjemite mi! Dom, knjige in sprehodi, — vidite to je naše življenje, polno je in nikakor ni dolgočasno ... Pri kamninu je tako prijetno, gospod pribočnik, čeprav je tu ogenj le nekaj pravilnege.«

»Mornarji ne utegnejo vedno preceniti te sreče,« je odvrnil Fierce. »Toda lahko se vanjo vmišlim. Vi ne marate družbe?«

»O, zakaj pa ne, kaj vendar mislite! Kamin mi družbe ne izključuje. Kar obožujem ples, prireditve, izlete, obleke, pred vsem pa vojaške kroje. Plešem strastno rada. Čez osem dni zaplešem na vladni prireditvi valček; moj varuh bo sprejemal Bayardu na čast, jaz pa prihranim prvo točko za vas.«

»Velja; tisočkrat hvala. O, vi, gospodična, ste pa res prava izbiralka. Dom, družba, vojaški kroji, mornarji — kaj še neki? — vse to ljubite brez razlike!«

»Ah, saj moram! Če resno premislim, pa vidim, da življenje ni tako zabavno ... Zakaj ga ne bi

nekoliko razvedrili ... Glejte, mislim na ladjo, ki je mamo in mene pred štirimi leti pripeljala iz Francije: trideset dni vožnje na morju — to se mi je zdelo sprva neznosno dolgo in enolično; toda na ladji se bilo vse polno veselih ljudi in ko smo uvedli razne igre, kratkočasili smo se s čitvino in s sladkosnedanjem; ob večerih smo plesali na krovu; popoldne smo se vedno vadili v neki gledališki igri; in tako je minil čas vožnje, kot bi sanjal. Življenje pa je taki vožnji prav slično: potovanje na ladji; to potovanje je treba poživiti, razvedriti.«

»Vi pa ste modrijan!«

»Prav nič! Kar strah me je dolgih razpravljanj, kjer vsak las razčetrerijo. Smešno in nesmiselno se mi zdi že do toposti premlevali o duši, o večnosti, o neskončnem, ne da bi sploh prišli do česa pametnega ... Zaradi te stvari se vedno prepiram z Marto ...«

»Z Marto?«

»Z Marto Abelovo. Ali še niste vedeli, da ji je ime Marta? No, saj ji vedno vzdenejo kako ime.«

»Kako?«

»Ne povem,« nasmehnila se je, »še bolje, da ga ne poznate ...«

»Vi pa ste zares molčeča prijateljica.«

»Prijateljica — kakor vzamemo pač, toda molčeča sem pa vedno.«

»Prijateljica — kakor vzamemo?«

»Samo tovarišica. Nobena moja prijateljica ni mojih let. Mlada dekleta me ne morejo videti, kot da se ne znam prav vesti, kot da sem slabo vzgojena ...«

»Zaradi tega?«

»Res, res. Kaj mi ni napisano na čelu? Jaz sem pravzaprav garjeva ovca, Marta me še kolikor toliko prenaša, toda najini nazori se križajo.«

»Na primer?«

»No, ona se na primer bavi z modroslovesjem. Premišljuje, modruje in čita ogromne stare nemške knjige, v katerih mrgoli množica razvratnih naziranj; tudi k maši ne hodi; brezverna je; vse to me strašno odbija ...«

Fierce se je radovedno ozrl na čudno dekle, ki je tako sfingji podobna. Gospodična Abela sploh ne govori, samo posluša in opazuje. Njene črne, kot jezero globoke oči se premirno svetijo iz alabastrastega obraza, ki ga obrobijo težki traki z modrimi odsevi; skoro nemogoče je pogledati tem očem na dno in razkriti misel, ki bdi v globini njihove negibne vode ...

»Ja,« je nadaljevala gospodična Silva, »ne čitam Schopenhauera, pač pa hodim k spovedi.«

Fierce se je spet ozrl na ljubko plavalasko s sinjimi očmi, ki se še vedno igra s punčko.

»Ali vam katekizem zadošča?«

»Popolnoma mi zadošča.«

ma v privatnih pismih, ki od časa do časa se zaidejo sem do nas. In res ne vem, komu naj ima koristiti taka govorila. Ali Habsburžanom, po čijih zaslugi stradamo danes v Nemčiji, ali Rimu, ki je pomagal odrediti nas od Danave za Dravo. Vpriču takega nastopa pa si upajo ti pobožni vsak čas prositi ono, tolikokrat od njih zavrženo in prekleto vladno in domovino, pomoči v najrazličnejših zadevah. Povsem razumljivo, če so naše oblasti gluhe in nas malone popolnoma prezre, ko prosimo za upravljalne stvari. Občutno škodo trpimo radi tega ravnanja, ne glede na to, da nismo sami ničesar zakrivali. Naj bi vplivni močje v Ljubljani, ki vedo o tem delovanju katoliških slovenskih društev v Nemčiji in ga podpirati, skušali storiti temu konec. Je pač potreba — naravnost eksistenčna potreba za Slovence v Poruhruju, da se ujedinijo. Dovolj je, da se doma bijejo za tuje interese; mi Slovenci v Nemčiji prav gotovo nikdar ne bomo mogli vplivati na razvoj dogodkov v domovini in tega tudi ne želimo. Čemu torej to nespametno početje?

Danes smo v Poruhruju zašli v naravnost obupne razmere. Vsa poročila o splošnem položaju tu, ki gredo v svet,

so prenedolžna. Pomanjkanje je skrajno in smo mi Slovenci pred vsemi prizadeji. Živi namreč tukaj več sto vdov in vojnih sirot, ki so jugoslovenske državljanke, pa do danes še niso dobile nobene podpore od naše države. Brez dvoma je to v veliki meri zasloga slovenske klerikalne stranke. O drugem našem trpljenju za enkrat molčim. Omeniti je treba, da se je med nami Slovenci tu gori mnogo agitiralo za soudeležbo pri katoliškem kongresu v Ljubljani. Nameravani posebni vlak je iz Ljubljane razpustil razlogov izostan, vendar pa se je manjša družba rojakov odpeljala v Ljubljano. Moliti bodo tam za svoje in svojih sovražnikov duše. Priporočili pa bodo Bogu tudi slovenske vdove v Westfaliji, ki doma praznih želodcev pritisajo v bolečinah praliko na telo v prepričanju: »da brez božje volje noben vrbec ne pade s strehe«. Nekoliko več praktičnega krščanstva in svet bo v Bogu!

Naj naši prepričani rodoljubi v domovini iz teh vrstic spoznajo in uvidijo obupnost našega položaja in naj se s pomočjo oblasti odločijo pomagati nam, ki smo prepuščeni sami sebi. Hvaležni jim bomo.

Nj. Vel. kralj Aleksander na izloži v Mariboru.

V Mariboru, 28. avg.

Danes dopoldne se je na veličasten način izvršila tudi druga kraljeva obliha: Najvišji pokrovitelj kralj Aleksander je danes tudi osebno počastil Industrijsko-obrtno-vzorno izložbo. Že od trenutka, ko se je doznalo, da je Nj. Vel. na prošnjo g. Džamonja v avdienci radevolje prevzel projekt, je Maribor vsaki dan nestrno pričakoval Najvišjega obiska. Posebno od srede 22. tm. dalje je bilo to pričakovanje takorekoč v permanenti. Oficijsko je bil obisk določen najprej za ponedeljek. V zadnjem trenutku pa se je preložil na današnji dan. Žal da je bilo prav ob določenem času vreme zelo neugodno. Dopoldne je uprava dobila obvestilo, da se je kralj odpeljal ob 8.30 iz Bleda. Ob 11. je dospel obvestilo, da se je kralj spetoma ustavil v tovarni v Ljubljani pri Celju. Ljudstvo se je začelo že predpoldne zbirati ob cestah kjer je bilo določeno, da se bo vozil kralj. Spalir je segal kolikor se je dalo pogledati od razstavnega prostora v Prešernovi ulici preko Aleksandrovo ceste. Sodne ulice in nadaljnji poprečni ulic preko Olavnega trga, državnega mostu do Tržaške ceste. Mesto je bilo že dopoldne veličnoma na že včeraj popoldne v zastavah. Kraljevi avto s spremstvom je dospel v Maribor ob 14.20 min. V prvem avto je sedel kralj, poleg princa Arzena, v drugem podpolkovnik Trivunac in kapetan Pogacnik. Avtomobil sta vozila počasi skozi gosti spalir tisočere množice. Dospela sta ob 14.25 min. pred glavni vhod razstave. Množica je prišla kralju navdušeno ovacile. Kralj je izstopil pri vstopu Aleksandrovo ceste na Prešernovo ul. Pri izstopu ga je najprej pozdravil puk. Sava Trifkovič kot namestnik komandanta mesta. Nato je Nj. Vel. v daljšem pogovoru pozdravil mestni župan g. Grčar v imenu mesta ozir. občinskega sveta. Izjavil je:

Veličanstvo! Dovolite, da Vas v trenutku, ko drugi stopate na naša tla kot župan tega mesta v imenu obč. sveta in vsega mestnega prebivalstva najpriširše pozdravim. Dovolite mi, da ob tej priliki izrazim Vašemu Veličanstvu posebno zahvalno za ljubeznivost s katero ste sprejeli naše proizvodne kroge, naše obrtnike in industrije in delavce, prireditelje današnje industrijsko-obrtno-vzorne izložbe v svojo osebno zaščito, s čimer ste dali tej izloži poseben sijaj. Dovolite mi, da se zahvalim za naklonenost, katero ste s tem izkazali našemu mestu.

Veličanstvo! V imenu občinskega sveta in vsega prebivalstva pa se vam zahvalim tudi za današnji Vaš posest. Z njim ste omogočili, da vam počastim, da se naše prebivalstvo zaveda svoje naloge na tem mestu. Na izloži bode videti, da izkušnje prebivalstva resno stremi, da z izboljšanjem in povečanjem obrtno-industrijske proizvodnje povzdiguje gospodarstvo v državi, da se trudi, kako bi se čimprej osamosvojilo od gospodarskega vpliva inozemstva. S tem vrši veliko narodno delo, v tem jači državo. Videli bode, da naše prebivalstvo stremi, da s smotnim delom očuva in ojači to, kar se je pod Vašim vodstvom s krvjo in velikimi žrtvami pridobilo.

Prosim Vaše Veličanstvo, da i nadalje ohranite naklonenost do našega mesta, ki ga raduje da Vas vidi v svoji sredi in ki vam vzklika: Živijo kralji!

Kralj se je iskreno zahvalil za pozdrav. Nato je kralja pozdravil dr. Pfeifer kot namestnik velikega župana in okr. glavar dr. Lajnšček. Ko je kralj izstopil, je godba glasbenega društva »Drava« začela svirati Narodno himno. Župan Grčar v spremstvu občinskega sveta in zastopnikov političnih oblasti je Nj. Veličanstvo spremljal skozi spalir (spredaj Sokol, zadaj občinstvo) po preprogi skozi grajska vrata med odobrenimi živio in Nazdar klici. Pred vodom so tvorile narodne dame v narodnih nošah še posebej spalir v podobi Erke A. Med tem se je vreme nekoliko zboljšalo. Za vodom grajskih vrat, katere je okrasil dekorator in tapetnik Jagodič, je Nj. Vel. pričakoval glavni odbor vzorne izložbe na čelu mu predsednik generalni ravnatelj »Drave« Alojzij Križič, ki je Nj. Vel. nagovoril:

»Veličanstvo! Presrečan sam, tui mi je u deo pala vredna čast, da u ime glavnog odbora Industrijsko-obrtniškog izložbe usoraka i svih privrednih krugova Maribor-

ra i okolice, smajem pozdraviti našeg uzvišenog vladaoce. Posjetom Vašeg Veličanstva, kao previšnjeg Pokrovitelja, iskazano je našoj izloži i privrednim krugovima najviše odlikovanje, za koje riječima nijemo u stanju izkazati prave izraze naše zahvalnosti. Ali tim više zajedničko Vašemu Veličanstvu, da čemo u srcima svojima sačuvati trajnu harnost, dok čemo svojim radom nastojati, odužiti se za te vanredno odlikovanje.

Veličanstvo! Mnogo, neizmerno mnogo duguju privredni krugovi naše, a naše sjeverne granice napose Vašemu Veličanstvu i uzvišenom vladalačkom domu! Slavom ovjenčani, blaženo počivajući, uzvišeni Vaš roditelj, kralj Petar I. Oslobođitelj, bio je već pred 20 godina na bečkom kolodvoru od naše mladosti, kad je polazio na prestol neumrog djeđa Gjorđa, proklamovan za jugoslovenskog kralja. Njegovim nadboževničkim žrtvama, slavna srpska armada, poduprta rodoljubnom našim dobrovoljcima, a pod viteškim vodstvom Vašega Veličanstva, raztrgala je okove, u kojim stoljeća okovani robovamo tđimim. Tako je proročanska proklamacija stvorena patriotskom vjerom naše mladji oživljena.

Ogrljeni suncem slobode, najprije se snadijše privredni krugovi, pa uvereni, da je ovo naše tlo i da će vjekom naše ostati, uvereni, da su najjači temelji države: njena narodno-gospodarska snaga, stvorila kratak program: rad, sloga i jedinstvo.

Jesmo li se u radu siroko držali toga programa, neka pokaže ova naša skromna izložba, koja se u doglednim godinama ne će vdie obnavljati nego čemo u buduću pokazati uspehe našega rada udruženi sa celom Slovenijom na ljubljanskom vele-sajmu. Molimo Vaše Veličanstvo, kao svoga Previšnjeg Pokrovitelja, da izvoli pregledati proizvode rada naših obrtnika, industrijalaca, radnika i šegrtu. Budite nam blagi sudac, a našem radu u budućnosti Previšnji zaštitnik.

Veličanstvo! Dobro nam došlo! Živio! Med govorom je kralja fotografiral lastnik ateleja »Makart«, dočim je pri prvem pozdravu kralja fotografiral fotograf Vlašić. Po predstavi članov glavnega odbora sta predsednik Križič in Džamonja kralja vodila po razstavi.

Najprej si je kralj ogledal razstavo v Obizovi dvorani. Posebno so kralju ugajali vozovi podkovskega mojstra Verzeja. Zanimal se je nadalje za Kolmanovo peč, Adamičovo vrvarno, ključavničarstvo Usar, kovinske izdelke Bühl, instalacija Melstroja, Počivalnik Nipič itd. Pri vstopu je Makart kralja zopet fotografiral.

Prvi pregled se je vršil še precej po določenem vspredu. Ko pa je Nj. Vel. zopet stopil na Prešernovo ulico, ni bilo vse množestveno rediteljstvo v stanu vzdržati navala občinstva. Vse je hotelo ne samo videti kralja, nego mu biti kar najbližje. Še predno je kralj dospel na vrt, je žil že tako obkoljen na vse strani, da je bil marsikdo tudi višji funkcionarjev odrgan od njegovega spremstva. Imeli smo utis, kot da ne prihaja Veličanstvo nego iskren prijatelj med svoje stare znanca. Pred vrhom Džamonja, kjer so kralja pozdravila bela oblečena deklica, je nastala splošna gneča, da ni bilo mogoče priti blizu. Kralj se je naravnost divil nad krasoto Džamonjevega vrta. Sploh mu je zelo ugajal tudi ostali vrtnarski oddelki razstavilavec Jemec, Požar, Vauda in Mevlja. Ganičev je bil prizor, ko sta kralju na vrtu izročili dve deklici (hčerka g. Džamonja in umrlega nadredarja Filipčiča) dva krasna šopka.

Ogled ostalih paviljonov je bil vsled prevelike gneče sploh nemogoč. Še manj mogoče je bilo v tej gneči slediti kraljevo-mu spremstvu. Kralj se je živahno zanimal za izdelke na dvorišču izstavljene težke industrije. Zanimal se je za Parličovo ključavničarstvo, za Tscharrerjevo avtomobilno varjenje, za Bühlrove zvonove in sploh za vse druge razstavne predmete. V telovad-nico sploh ni bilo mogoče priti. Kjer je vse hotelo slediti kralju tudi v glavni razstavnih objekti, je morala policija in Sokol nadatni vhod zabraniti. A kralj je imel ravno sprčo te gneče priliko se osebno prepričati o popolni varnosti v Mariboru. Kljub omejenemu številu občinstva za dohod v glavni objekt, je bila tudi pri pregledu tega objekta gneča, da tudi sovražnikom ni bilo mo-

goče povsod slediti kraljevemu spremstvu. Kolikor se je dalo doslej ugotoviti, je kralj poveril sledeče razstavilavec z osebnimi naročili: Antoga pletenje stolov in miz, Jagodič, patentovani kanape, Vahtar, kolekcija okvirjev in vazen. Peku Schobru je naročil vzorce njegovih specialitet, od šolskih sester je naročil prt. »Vesna« je podarila za kraljico umetni robec. Posebno se je kralj zanimal med drugim tudi za razstavilavec: lesna industrijska izložba »Drava« mizarstvo Marušič, izdelovanje orgel Brandl, rezbar Tuhtan, Kvas Klobučar, Mo-njac, čevljarški mojster, Kravos, Jerneman in sedar, Roglič izdelovalnica čevljev, plu-tovina Ogriček (posebno stari grad; vaje-niški oddelek, Schober (pek) Čuček Ptui, Strnišče, Kristal Soič, Nerat.

V razstavi kluba »Grohar« je kralj natančno ogledal slike. Kralja je sprejel pred-sednik sluba Gvajc. Izmed slik so kralju najbolj ugajale »Kristus in Samaritanka pri vodnjaku«, »Pričakovanje« (Dubrovnik) Baumgartnerjevi aquareli (okolica Maribor-ra) in Tscharrerjeva slika »Na pašniku«. Klub »Grohar« je Nj. Vel. podaril mapo le-sorezov.

Telefonska in brzojavna poročila Zadnja faza reškega problema.

Na poti do sporazuma. — Priprave na Reki.

— Beograd, 29. avgusta. (Izv.) Včerašnji minist. svet je ponovno raz-povelj o novih italijanskih predlogih glede Reke. Zunanji minister dr. Nin-čič je bil zelo rezerviran glede podat-kov novinarjem. Izjavil je, da je vla-da odposlala našemu poslaniku v Rimu podrobna navodila in odgovor italijan-ski vladi. Točnih pojasnil pa minister ni hotel dati zastopnikom tiska.

Po končani seji ministrskega sveta je zunanji minister zopet zelo dolgo konferiral s članom posvetovalnega od-bora admiralom Prico, ki tudi ni dal tisku nikakih obvestil. Toliko je sedaj gotovo, da je naša vlada načelno spre-jela vse italijanske predloge z edino re-zervo, da ne more privoliti, da bi Baroš in Delta ostala za dobo 99 let pod gotovo zvezo z Reko in kontrolo konzorcija.

— Sušak, 29. avgusta. (Izv.) Na Reko je včeraj jutranj prispeja iz Tr-sta komisija višjih uradnikov carine in italijanskih drž. železnice. Ta komisija je pregledala reško železniško postajo in vsa skladišča na železnici in v pri-stanišču.

Določila je gotove prostore, kjer se imajo namestiti uradni prostori za jugoslovensko carinsko in železniško osobe. Komisija je končno kompetent-nim faktorjem dala nalog, da določene prostore in skladišča takoj izpraznijo in preurede. Z izpraznitvijo so takoj pričeli.

— Sušak, 29. avgusta. (Izv.) Fašisti so po mestu tekomo noči nalepili posebne letake, ki naznanjajo, da se bodo fašisti uprli vsaki okupaciji od strani jugoslovenskih oblasti in da so pripravljeni s krvjo braniti italijanski značaj mesta Reke. Hrvatje že dvesto let poskušajo ugrabiti Reko za sebe, to-da ti poskusi so se vedno ponesrečili vsled odpora italijanskega naroda ob Adrij. Fašisti tudi sedaj ne bodo dovolili, da bi se Jugoslovenci polastili Reke preko paritetne komisije. Fašisti za-htevali, da se izvede aneksija Reke.

— Rim, 28. avgusta. (Izv.) Na da-našnji seji paritetne komisije je bilo več opaziti možnost sporazuma med Italij-

Po odhodu razstave so kralja peljali v okrašeno dvorano dosedaj pisarna uprave, kjer so mu nudili v podpis spominsko knji-go. Nato so kralja peljali nazaj na vrt, kjer so mu v navzočnosti narodnih dam v ka-varni »Jadrane« (Ivančič) servirali kavo in kjer se je Nj. Vel. za par trenutkov v iskrenem razgovoru s predsednikom ter odbor-niki razstave razgovarjal. Po tem kratkem oddihu so kralja peljali še k razstavi gra-bene akcije, kjer mu je posebno ugajala razstava Ing. dr. Kasala. Med paviljoni stavbenikov Accetto in Kiffman je g. Džamonja opozoril na delavnost gradbene ak-cije, ter na tajnika tega društva novinarja Pirca. Kralj si je ob slovesu g. Džamonju izrazil, da si je našo izložbo predstavljati veliko skromnešo in da ga je naravnost presenetil obseg in kvaliteta.

S tem je bil brez vsakega incidenta končan spored. Med tisočimi viharinimi vzkiki: »Živio, nazdar naš kralja«, je Naj-višji pokrovitelj ob 16.30 zapustil razstavn-i prostor in kmalu nato Maribor. Ta obisk ostane neizbrisen v zgodovini jugosloven-skega Maribora. Živel kralj — pokrovitelj danes slovesno zaključene Industrijske vzorne izložbe!

II.) Gotovo vam je znano stališče SLS poslednje dobe napram narodni radikalni stranki, napram ureditvi države!

To je znano. Prepričali smo se, da SLS ni — protidržavna stranka, kakor je to Ra-dićeva stranka. Je za edinstvenost države, ne soglašja pa v načinu notranje ureditve. Katoliški kongres je pokazal, da so Sloven-ci za monarhijo.

III. Je-li res, da hoče narodno radikalna stranka z zvezo s SLS ojačiti svojo pozicijo v skupščini, ker dželmet grozi z izstopom.

To ni povsem točno in resnično. Džel-miet ne izstopi. Moremo pa tudi vladati brez dželmeta. Slednjič lahko opozicija poskusi vreči vladu. V tem slučaju slede nove volitve, pri katerih dobimo sigurno 180 mandatov. Parlamentarna situacija je taka, da skušamo ojačiti svoje stališče.

Danes obstoji dejstvo, da je SLS v Slo-veniji edini politični faktor, s katerim mo-ramo računati z ozirom na obstoječe raz-mere in drugi slovenski tabor nikakor nima razloga na vzemirjenje.

Protiklerikalni element v Sloveniji je sam kriv, ker se ni znal uveljaviti kot poli-tični faktor. Treba je, da se skonsolidira in dobro organizira.

Dr. Beneševa pot v Rim.

ITALIJA IN MALA ANTANTA.

— Rim, 28. avg. (Izv.) Zunanji minister dr. Beneš je izročil predsedniku Mussoliniju od češkoslovaškega ministra za na-rodno obrambo podeljeni mu vojni križ. Razpravam sta prisostvovala tudi senator Contarini in pozneje državni tajnik Acer-bo. Predmet razpravam so bili odnosi med Češkoslovaško republiko in kraljevino Italijo, kakor tudi stališče Italije napram Mali antanti. Omenjali so se mimogrede tu-di sklepi sinajske konference. Dr. Beneš je imel dalje razgovore z ministrom finan-ce Stefanijem. Na Monte Piccio je priredil Mussolini na čast Benešu svečan banket.

— Rim, 28. avg. (Izv.) Dr. Beneš je iz-ročil pred svojim odhodom min. predse-dniku Mussoliniju za kralja namenjeni vi-soki red Belega leva Češkoslovaške repu-blike. V političnih krogih izjavljajo, da so bili razgovori med obema politikoma povsem prisrčni in odkriti, razgovori pa so se gibali v formi največje ujudnosti in uslužnosti. Brez vsakega preudika so se raz-pravljala vsa ob državi se zadevajoča vprašanja. Tudi sklepi sinajske konference so prišli v razgovor. Razgovore, ki niso pre-kočarili meje ujudnosti, jemlje Italija s hval-ležnostjo na znanje — Italijanski tisk krat-ko komentira obisk dr. Beneša ter pripo-minja dr. Benešovo gibčnost v diplomatskih poslih. Po zadržili lista »Idea naziona-le« Italija jemlje izjave dr. Beneša na znanje, sledi njegovi akciji s simpatijami, do-kljer se bo gibala v mejah, da ne bodo ogro-ženi interesi Italije, odklanjati pa mora eventualno sodelovanje dr. Beneševa pri akcijah z drugačnimi cilji, kakor je ustvari-jevo jugoslovenske nevarnosti, razkosanja Bolgarske in zauranje Madžarske.

— Rim, 28. avg. (K) Današnji razgovor češkoslovaškega zunanjeega ministra dr. Beneša z ministrskim predsednikom Mus-solinijem se bo tikal različnih političnih in gospodarskih problemov. Ker spremlja dr. Beneša načelnik trgovinskega ministrstva, se bo razpravljalo tudi o predložitvi trgo-vinski pogodbi med CSR in Italijo. Politi-čni del razgovora se bo nanašal na celo-kupni evropski položaj. Dr. Beneš bi pri tem zlasti naglašal, da je treba dovoliti državam Male antante glede njihovih repara-cijskih terjatev napram Madžarski goto-ve garancije, ki si jih hočejo zaslugati fran-coski in nemški industrijalci za svoj izvor na Madžarsko.

O čem je razpravljal dr. Beneš z Mussolinijem?

— Rim, 28. avgusta. Listi poročajo, da sta dr. Beneš in Mussolini razpravljala o tehle točkah: 1. Splošni evropski položaj in stališče Male antante. 2. Vprašanje Madžarske in Bolgarije. 3. Vstop Poljske in Grške v Malo antanto. 4. Gospodarsko sodelovanje držav Male antante. 5. Vprašanje reparacij.

Dr. Beneš ni posredoval glede reškega vprašanja.

— Rim, 28. avgusta. Tukajšnji listi jav-ljajo: Izmisljene so vesti, da bi bil češko-slovaški minister zunanjih del, dr. Beneš, v konferenci z Mussolinijem posredoval v reškem vprašanju. Pogajanja glede Reke so edino stvar Italije in Jugoslavije in ne mo-rejo v nobenem oziru interesirati kake dru-gre države in naj je to tudi slovaška.

Končni rezultati občinskih volitev v Srbiji.

— Beograd, 29. avgusta. (Izv.)

Snoči je ministristvo notranjih zadev iz-dalo splošni komuniké o izidu občinskih volitev, izvršenih dne 18. marca t. l. v Srbiji in Črni gori.

Rezultat volitev od 2203 občin je tale:

1. radikalna stranka 1403 občine, 2. de-mokratke 512 občin, 3. zemljoradniški 73 občin, 4. nevratalci 89, 5. dželmeti 70, 6. meščanski blok 14, 7. radikalno-de-mokratski blok 9, 8. republikanci 10, 9. liberalci 5, 11. srbska stranka 1, 12. komunisti 1. — V 88 občinah se volitve niso vršile.

Incident na Reki.

FASISTI POTOPILI JUGOSLOVEN-SKI MOTORNI COLN.

— Sušak, 29. avgusta. (Izv.) Z oto-ka Raba javljajo danes, da so tamonši prebivalci radi incidenta na Reki, kjer so v nedeljo potopili fašisti neki jugo-slovenski motorni čoln, zaplenili dva motorna čolna, last reških fašistov.

Prebivalci so se odločili k temu koraku, da dobe zadoščenje od strani reških oblasti in da se jim vrne ali motorni čoln ali pa plača primerna odškodnina.

SLOVESNOSTI NEMŠKEGA »KULTURBUNDA«.

— Beograd, 29. avgusta. (Izv.) Včeraj so bile zaključene tri dni trajajoče slovesnosti nemškega »Kulturbanda« v Vojvodini. Nemci so povodom 200 letnice prihoda iz Švabske v Vojvodino priredili velike svečanosti v Beli cerkvi. Tu je imel slavnostno zborovanje »Kulturbanda«, katerega so se udeležile številne deputacije iz vseh krajev, kjer so Nemci kompaktno naseljeni, tudi iz Kočevja in Stajerske. Na zborovanju so imeli slavnostne govore posl. Dr. Kraft, posl. Hans Moser in generalni tajnik dr. Krasen. Kongres so pozdravili brzojavno Nemci iz Romunske, Kongres je sprejel udnostno brzojavko Nj. Vel. kralju Aleksandru I. Govori so bili mestoma patriotski in so naglašali lojalnost Nemcev napram novi državi.

Zanimivo je dejstvo, da se je tega kongresa udeležilo tudi 50 nemških dijakov iz Elzaslotringije, ki so francoski podaniki.

BELGIJSKI ODGOVOR NA ANGLEŠKO NOTO.

— Pariz, 28. avgusta. (K.) Danes ob 10. dopoldne je bil objavljen belgijski odgovor na noto lorda Curzona. Odgovor obseva štiri delov, in sicer iz uvodnega dopisa, podrobne note, ki se deli v šest delov, iz odgovarjajočega ekspozicije in dopolnila. — Celokupna nota se opira na francosko noto. Glede okupacije Poruhra opozarja belgijska nota na iste bistvene točke, kakor francoska in ne govori toliko o zakonitosti te akcije, kakor o nedoslednosti angleške politike, ki je svojčas sama pomenila okupacijo Poruhra, ko pa je Francija ta korak storila, ga je Angleška označila kot nezakonit. Belgija odklanja prvotno stališče, da bi v slučaju drugih garancij odpuščala svoje okupacijske čete. Okupacija Poruhra pomeni jamstvo. Ona je bila prvotno samo neke vrste kontrolna komisija, ker pa je Nemčija odgovorila s pasivnim odporom, se je moral prvotni smoter okupacije izpremeniti. Ako bi Nemčija prenehala s pasivnim odporom, je belgijska vlada pripravljena vrniti se k prvotnemu smotru okupacije. Od okupacije pa lahko odstopi Belgija samo v toliko, v kolikor bo Nemčija plačevala svoje obveznosti.

V drugem delu razvija nota ta le reparacijski načrt: 1. belgijska vlada meni, da je treba znesek reparacijskega dolga natančno določiti; 2. ona podpira predlog angleške vlade, da je treba o reparacijskih in vojnih dolgovih skupno razpravljati; 3. opozarja na noto glede reparacijskih in vojnih dolgov posameznih držav. Francija zahteva 26 milijard mark, pri tem pa rezervira svoje zahteve na obligacije serije »C« glede terjatev Angleške in Amerike napram Franciji, ki znašajo skupno 26 in pol milijarde mark. Nasprotno pa bi bila Francija pripravljena odrediti se 6 milijardam zlatih mark, ki bi jih morala dobiti od Italije in Male antante. Italiji pripada 5 milijard od obligacij serije »A« in »B« in 8,2 milijarde od obligacij serije »C«. Sama pa je dolžna Ameriki 7 milijard, Angleški 10 milijard in manjšo vsoto Franciji. Belgija zahteva od reparacij 5 milijard, Angleška pa 14,2 milijarde. Ne znanca v tem računu so terjatev Amerike napram Italiji in Franciji. Iz znanih argumentov pa je že sedaj razvidno, da bo treba londonski plačilni načrt znatno znižati. Po predhodnem moratoriju je treba Nemčiji omogočiti pogodbo o anuitetah, ki morajo biti znova določene.

Končno pripomnja belgijska vlada, da je v zadnjih mesecih vprašanje zblizanja glede stališč posameznih vzhodnih držav očitno napredovalo. Ona meni, da je nastal moment, ko bo mogoče dosedanj pismeno proceduro izpremeniti, ker je problem do zorel v toliko, da bi bilo mogoče prijateljsko zblizanje zaveznikovskih ministrskih predsednikov, ne da bi bila potrebna v to svrhu posebna konferenca.

PAPEŽ NAMERA VA ZAPUSTITI VATIKAN.

— Pariz, 28. avgusta. »Le Journal« poroča iz Rima: Mussolinijeva politika je pridobila simpatije vatikanskih krogov in v tej zvezi ni odveč spomniti na uslugo, ki jo je storil Vatikan Mussoliniju in fašizmu, ko je ukazal sicilijanskemu duhovniku Don Sturzu, bivšemu voditelju italijanske ljudske stranke, da se umakne iz političnega življenja, omogočujoč na ta način fašistovski stranki nov volilni red in za dogledno dobo državno oblast v Italiji. Namen Mussolinijeve politike napram Vatikanu je ta, da končno reši mučno vatikansko vprašanje, ne možnosti pred 1. 1925, ko se bo vrnil v Rimu nov ekumenični koncil s 1200 škofi. Pariški dopisnik poroča tudi, da se govori tudi o tainih razgovorih med Mussolinijem in papežem, ki pa se prikrivajo in o katerih ni možno zaznati podrobnih podatkov. Mussolini želi pripraviti papeža do tega, da zapusti Vatikan in da se na viden način reši vatikansko vprašanje in tako pomnoži prestiž Italije v svetovnem katoličanstvu.

Tombola »Društva za zgradbo Sokolskega doma v Sp. Šiški« se vrši dne 2. septembra t. l.

— Izbrani dobitnik

— VSE TRGOVCE-RAZSTAVLJALCE NA VELESEJMU — ljubljanske in vnanje — opozarjamo, da izide »Slovenski Narod« VSE SEJEMSKO DNI V POVEČANI OBLIKI IN NA KLADI ter bomo prinašali opise razstavnih paviljonov in predmetov naših trgovcev in obrtnikov, osebo onih, ki bodo upoštevali naš list. Informacije in naročila za oglase sprejemamo do vključno srede, 29. avgusta t. l. za prvo sejemske številko in dalje vsak dan velesajma.

Politične vesti.

— Dr. Koroševa spravičnost napram vladi komentira naše in srbohrvatsko časopisje na različne načine, toda za kulise ni znal še nihče pogledati. Ni Radčič in ni avtonomija tisto, kar je opozicijskega dr. Korošca zadnje čase tako omehčalo. V kratkem se mora oddati že 2 leti izpraznjena celjska opatija. To odlično in dobičkanosno službo odda centralna vlada. Dr. Korošec je najresnejši kompetent. Evo razrešene zagonetke! Služba celjskega opata donaja lepe dohodke, predstavlja zelo ugodno dostojanstvo (opati je infuliran, torej slični škofu), a dela je malo, ker opravlja vse glavne, posebej pisarniške posle vikar. Tudi mu je podrejenih po par kaplanov. Opat je torej le bolj za reprezentacijo. Tu bi imel torej dr. Korošec za politiko toliko časa, kakor ga ima danes. Pri tem pa bi bil rešen vseh materijelnih skrbi, a pridobil bi še mnogo na ugledu in politični moči. Torej se vsekakor izplača, da se začasno premaga, saj ko enkrat doseže mitro, bo lahko zopet pokazal opozicijske razložke.

— »Uspešno sredstvo« za rešitev reškega vprašanja nasvetuje neki beogradski list pišoč: Po evharističnem kongresu, ko je katoliško-manifestovalo ne samo medsebojno vzajemnost marveč tudi udanost Rimu, smo v vprašanju Reke še na slabšem, kakor smo bili prej. Moč katoliške cerkve in uklanjanje Rimu sta oslabilila naš prestiž na Jadrani. Nekoč so Madžari izjavljali: »Ako je v interesu našega naroda, se odrečemo tudi Kristu.« To je bilo maščevanje katoliškemu Dunaju, ko je Fran Josip odklonil dr. Wekerlejev podpis zakona o civilni poroki. To je dober zgled in nam lahko služi za pouk. Vsi katoliki na Jadrani naj obrnejo hrbet papežu in Rimu. Garantiramo, jim, da bo potem vprašanje Reke rešeno tako, kakor mi hočemo. Ako pride v nevarnost vprašanje katoličanstva, bo Rim drugače mislil in delal. Katoliki naj pokažejo svojo pest in da jim gre v prvi vrsti za interes nacije, a še le v drugi vrsti za koristi vere. — Nekaj resnice je na tem, da pometata Italija in Rim z nami tako samo zatagadelj, ker smo Slovenci in Hrvati vključno vsem binam, ki jih dobivamo iz Rima, še vedno najponižnejši služabniki Vatikana, ki je v bistvu isto kakor Rim. Čimbolj nas tepe Italijan Mussolini, tembolj se oklepamo drugega Italijana papeža!

— Prihod ministrov na Bled. Tekom današnjega dneva pride na Bled minister zunanjih del dr. M. Ninčič, ki bo poročal kralju v avdienci o poteku pogajanj z Italijo glede Reke, ter bo nato odpoštoval v Zenevo, kot še naša delegacije pri Društvu narodov. Dalje so prispeli na Bled minister vojne in mornarice general Pešič, minister finance dr. Stojadinović in minister ver dr. Janič. Vsi ministri so snoči ob 7.30 odpoštovali iz Beograda.

— Odlučen nastop slovaških legijonarjev proti Tuku. Zveza slovaških legijonarjev v Košicah je izrekla naslednjo resolucijo, v kateri zahteva, da se nemudoma izda tiralica za bivšim profesorjem madžarske univerze Belo Tuko, da bi bilo že skoraj konec njegovega hujskanja proti republikli, dalje zahtevajo, da se odslovijo vsi uradniki in drugi nameščenci češkoslovaške republike, katerim se dokaže, da delajo in rovarijo proti češkoslovaški državi. Koncem svoje resolucije povdarjajo, da bodo legijonarji neomajano vstrajali pri svoji zahtevi ter se posluževali vsakega sredstva, dokler se njih sklep ne uresniči. — Rovar Bela Tuka je silno dosti kriv, da so nezavedni Slovaki še danes najhujši sovražniki svojemu bratru Čehom, katerim bi morali biti na veke hvaležni, da so jih rešili madžarske jarma.

— Fašisti čistijo svojo stranko. Politika Mussolinija, ki hoče doseči sporazum med komunisti in ostalimi političnimi organizacijami delavstva, ni vseh fašistov. V mnogih krajih so fašistovski prvaki nastopili proti njemu. V mestu Molinella so fašisti razbili delavski kongres in ga prisilili, da se pridruži njim. In ker je državni podtajnik Finzi v nekem razgovoru obsojal ta nastop, so mu voditelji fašistovskih organizacij v okraju Bologne zagrozili, da podajo kolektivno ostavko. Fašisti hočejo izpodrinuti vpliv posameznih delavskih voditeljev in koncentrirati vso oblast v svojih rokah. Vodja rimskih fašistov Favinnici je očistil svojo organizacijo s tem, da je spodil iz nje polovico članov. V zvezi s tem je Mussolini izjavil, da je treba storiti isto tudi po drugih mestih. Ne moremo in ne smemo favorizirati, je dejal, sto ali tisoč fašistov, ki niso na višku in ki s svojimi bedarjami samo škodujejo vladi, mesto da bi jo v njenem delovanju podpirali. Brez tega radikalnega čiščenja bomo morali vedno znova začeti naše delo. Čas, v katerem živimo, pa ne dovoljuje tega luksusa.

— V Banjaluki je začel g. Svetozar Pribičević izdajati »Otdažbino«, tednik za politiko, prosveto in gospodarstvo. V uvodniku pravi Pribičević, da moramo dobiti jako vlado, ki bo obračunala z vsemi nasprotniki države.

KULTURA. MELODRAMA.

Iz razprave bivše igralkice petrogradskega dramskega gledališča Vere Puškarjeve, ki vodi sedaj dramatično šolo v Sofiji, posnemamo nekatere bistvene podatke o melodrami. Kaj je melodrama? Beseda izvira iz melos — petje in drama — gledališko dejanje. Začetek procvita melodrame (prva desetletja XIX. stol.) se ujema z onim socialnim gibanjem v Evropi, ko so filantropi razlihi struji odločno nastopili proti človeškemu egoizmu, krutosti, ošabnosti, koristolovstvu, slavoheplju in raznim drugim čustvom silnih in privilegiranih ljudi, bodisi v rodbinskem ali socialnem oziru. Melodrama je vzela pod svojo zaščito vse ponižane in razžaljene, vse duševno in umstveno čiste in jih zoperstavila onim, ki jih je bilo življenje na ta ali oni način okužilo. Nekaj časa je bila melodrama celo primerno sredstvo za propagando porajajočega se socializma v Evropi. Ta zveza z opredeljeno politično tendenco je ni ovirala v razvoju in tako je postala melodrama sčasoma nositeljica humanitarnih, nežnih, blagorodnih in vzvišenih čustev, o katerih ljudje tako mnogo govorijo in ki so tako redka v življenju.

Dandanes je melodrama zelo redek pojav, kajti časi, ko je procvitala, so minuli; priljubljena je samo še med igralci. Res, da melodrama ne zahteva posebno globokega poznavanja življenja ali točne reprodukcije tega, kar se v njem dogaja, kajti pri te vrste umetnosti je glavno patos in solze v harmonični skupnosti. Ko gledalec odhaja iz gledališča, čuti, kako da bi bil navzoč pri reprodukciji izredno lepega, polnega smisla in resničnega življenjskega dejanja, ki mu je blizu pri srcu; globoko ginjen in vedno vzvišeno razpoložen in končno naravnostno utešen je človek, ki je poslušal melodramo, kajti njen bistveni smoter je ščititi plemenitost in karati greh. Melodrama običajno združuje v sebi dobro in zlo v najbolj izrazitih formah. Tatvine, umori in nasilje v najrazličnejših oblikah pretresajo oder in kadar triumfira nad to stihilo zla dobrot, so gledalci ginjeni, ker vidijo in slišijo to, kar je v življenju zelo redko — zmago svetlobe nad temo. Blagorodni, toda osamljeni ljudje, kakor ljubice žene, čista in nežna dekleta in docela slabotna deca, z njihovimi čistimi in navtičnimi dušami nastopajo kot močnejši od vseh demonov zločina in greha. In ko je gledalec videl, kar je v melodrami zelo pogosto, kako se demoni znajdajo in spreobračajo, kako postajajo mladostne dobri angeli, nastane kolosalen efekt in vpliv naravnostne tendence melodrame je neprecenljiv.

Sodobna literatura nam zelo redko nudi dobre naravnostne nauke. Da pa so potrebni, ne more nihče oporekati. Smoter melodrame je, da zadosti človeški duševnosti in vzbudi v nji blagorodna in dobra čustva. Ona ni bila nikoli antumetniška, bila je samo do gotove meje tendencijsna v slabem smislu. Ako ne dviga estetičnega čuta, tudi ni mogoče trditi, da ga ponižuje. Vsem, ki so dostopni za to, nudi melodrama pouk za blagorodno in vzvišeno razmerje do življenja in njegovega razumevanja. Med vsemi vrstami in oblikami dramatičnih del ima melodrama to prednost za širše plasti občinstva, da je zelo primerno sredstvo za razumevanje in čustvovanje vseh življenjskih vprašanj. Če tudi ni tako globoka po smislu, kakor tragedija ali komplicirana drama, vendar s svojo dramatično napetostjo brez dvoma izraža realno življenje in vsak gledalec, ki jo vidi, se lahko spomni mnogih dogodkov iz svojega življenja, podobnih tem, ki jih vidi na odru. Ker je docela razumljiva, ima melodrama vedno svojo lepoto in lahko s svojim vplivom osvoji gledalca nič manj, kakor tragedija ali pa celo še bolj, ako pomislimo, da gledalec v melodrami ne najde nobenih nepojasnjenih ali nerazumljivih globin. Melodrama lahko stopnjuje intenzivnost širše publike tako, da slednja spozna nekatere psihne momente, ki tvorijo lepoto in silo našega življenja. Poleg estetičnega užika, ki ga imamo od dobro izvajane melodrame, pa lahko vpliva na gledalca tudi naravnostno, kar je posebno važno za današnje dobo. Vsi soglašajo s tem, da je sedanja doba časi velike naravnostne krize celokupnega človeštva. Redko se je dogajalo, da bi vse naravne ali priučne slabe lastnosti, ki so skrite v človeški duši, prihajale tako očito na dan, kakor dandanes. Borba nepriljubljenih s privilegiranimi, bednih z bogatimi, neizobraženih in nekulturnih z inteligentimi in kulturnimi se je v sedanjem času strašno poostila. To borbo lahko zasledujemo v življenju samem, gledališče pa je čudovita šola za samoanalizo in samopoznavanje. Živimo v zanimivi dobi, ko se skušajo širše plasti naroda prilagoditi kulturnemu in družabnemu življenju v širšem obsegu. Narodne mase so dobile v zadnjem času velik vpliv na politično življenje in na ta način stopajo v vrste tvorcev celokupnega sodobnega življenja.

Veliko napako bi zagrešila gledališča, ako ne pomagajo masam glede prosvete in vzgoje njihove duševnosti. Repertoir vsakega gledališča mora upoštevati, da so narodne mase prodirle v kulturno življenje in zato je njegova dolžnost, da vsaj en ali dva večera v tednu posveti takim predstavam, ki bi bile tem masam dostopne in razumljive. Med temi predstavami bo zavzela odlično mesto melodrama, kot dramatična oblika, ki lahko vzgaia dušo gledalca, vzbudi v njem čut pravčnosti in sočutja z vsemi slabimi in zatiranimi in vero v končno zmago dobrega nad zlom. Ako bi melodrama našla večje razumevanje in več dostopa na naše gledališke odre, zlasti podeželjske, sem prepričan, da bi se poizkus vpliva na duševnost ljudskih mas večinoma posrečil. Pomen gledališča je danes neprecenljiv in sami smo krivi, ako ne znamo izrabiti tega zanesljivega sredstva za duševno in miselno okrevanje človeške družbe tako, kakor zahtevajo višji vsečlovečanski interesi.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 29. avgusta 1923.

»Slovenski Narod« — glasilo ministra zunanjih del?

Pretekli teden smo objavili vest o preokretu, ki se pripravlja v hrvatski politiki in v hrvatsko - srbskih odnosih. Ugotovili smo, da so Hrvati sili Radičevih pustolovščin in da ni daleč čas, ko pride med Zagrebom in Beogradom do poštenega sporazuma, ki se ne bo mnogo razlikoval od svoječasne hrvatsko - madžarske nagodbe.

Ta naša vest je v hrvatskih listih vzbudila največjo pozornost. Z njo se bavi tudi »Pravaš«, glasilo hrvatske stranke prava, in ji posveča uvodnik pod značilnim naslovom »Beograd na putu otreznjavanja ili nove varke«. List izjavi: »Beograd nam pošilja sporočilo, da ne samo načelno želi sporazum, marveč nam pošilja tudi konkretne predloge sporazuma. A to sporočilo nam pošilja preko demokratskega (?) »Slov. Naroda«. To sporočilo je posnel naš list v soboto in je vredno, da ga še enkrat citiramo.« Nato ponatiskuje dobesedno našo vest in nadaljuje: »Na hrvatski prevedeno bi se to sporočilo »Slov. Naroda« glasilo tako-le: Na potu skozi Ljubljano je nam rekel g. dr. Ninčič, da se v Beogradu pripravlja preokret v politiki napram Hrvatim. Naj Hrvati okrenejo ledja Radiču, katerega politika ni donesla hrvatskemu narodu nobenih koristi, marveč samo škodo, naj osnujejo neke vrste »unionsistično« stranko, ki bo z Beogradom sklenila slično nagodbo, kakor jo je leta 1868. zaključila Hrvatska z Ogrsko, pa bo banska čast zopet vzpostavljena.«

Kakor je nam v čast, da hrvatski list proglasa »Slov. Narod« za mandatarja Beograda in vlade in kakor je za nas laskavo, da nam pripisuje intimne zveze z ministrom zunanjih del g. dr. Ninčičem in nas označuje za nekaj njegov osebnih organ, vendar moramo ta v ničemer utemeljena »Pravaševa« domnevanja reducirati na suha dejstva in ugotoviti: 1. da »Slovenski Narod« ni v nobeni zvezi ne z vlado, ne s kakim posameznim ministrom, zato je popolnoma pogrešno, ako se mu podtika kakršnakoli mislija ali kakršnokoli mandatat in 2. da je popolnoma izmišljeno, da bi bil minister zunanjih del dr. Ninčič na potu skozi Ljubljano posredno ali neposredno inspiriral ono vest o sporazumu.

Po tej ugotovitvi odpadejo seveda vsi zaključki, ki jih je »Pravaš« vezal na zgorajšnje krive predpostavke.

Kar se naših informacij samih tiče, izjavljamo, da smo jih črpali iz povsem zanesljivega in dobro poučenega vira, ki je morda celo bližji Zagrebu kakor Beogradu. Sicer pa je to potranska stvar, glavno je, da je vest o sporazumu vzbudila v hrvatski javnosti živo zanimanje in pozornost, kar je psihično presojevano, dokaz za to, da je med Hrvati želja po sporazumu tu in da bi vsa poštena hrvatska javnost pozdravila sporazum z največjim zadoščenjem kot osvoboditev od težke, vse politično in gospodarsko življenje na Hrvatskem dušeče more.

★ ★ ★

— Počasenje spomina dr. Ivana Tavčarja. Odbor »Gospa kneginje Ljubice« v Beogradu je vpisal med svoje častne člane pokojnega dr. Ivana Tavčarja, da počasti spomin tega našega odličnega pisatelja in politika in da izrazi spoštovanje do pokojnikove vdove, gosp. Franje Tavčarjeve in do Slovencev sploh.

— Tržaški publicist o Zagrebu in Ljubljani. V včerajšnjem »Piccolo della Sera« priobčuje tržaški publicist Mario Nordio daljši članek o Zagrebu in Ljubljani, v katerem opisuje svoje vtise dveh mest. Ugaia mu Zagreb pred Ljubljano, katero doži, da je še vedno prežeta s sledovi preteklosti, medtem ko je Zagreb poln mladosti, razkošja, ponočnega življenja. V Ljubljani trči na bivše tržaške stražnike, vidi popolnoma drugo mentalnost. Ne razume razlike, ki vlada med Zagrebom in Ljubljano, daš sta ti dve mesti razdaljeni komaj nekaj ur železniške vožnje. O Sloveniji trdi prav dobro, kako ni klerikalna kljub tistim 24 poslancem SLS in kako važno vlogo igra slovenska inteligenca, ki se je šolala z liberalnimi nauki. Tržaški publicist ugotavlja, da v Zagrebu in Ljubljani nihče ne misli na razdejanje SHS države in da so opozicijske struje bolj regionalne, kakor pa nacionalne. Obe mesti sta za nerazdeljivo enoto s Srbijo, toda kot bratje, ne kot podaniki ali sateliti. »Italijan, ki v Ljubljani na vsakem koraku trči na slike »Triglava« in čuti, kako Slovenci mislijo na svoje brate, ki so ostali onstran državne meje, zapazi tudi — zlasti v trgovskih in umetniških krogih — da bi bili naklonjeni kulturnemu in gospodarskemu zblizanju z Italijo.« Mario Nordio piše tudi o jugoslovanski vojski in njeni moči. Slabo pa se je podučil o razvoju slovenskega jezika, kateremu prokuje smrt, dasi bi ne bilo težko uganiti, da nasilne smrti slovenskega jezika

nihče ne želi in da taka smrt tudi ni mogoča, marveč da gre za zgodovinski razvoj postopne asimilacije našega jezika s srbohrvatskim. V ostalem je članek pisan toplo in precej točno. Zeleni bi samo, da gosp. Mario Nordio premisli vtis, ki ga mu je dala Ljubljana o pripravljenosti trgovskega in kulturnega zblizanja z Italijo in da v tej smeri zastavi svoje pero in započne boj proti tistim italijanskim politim in nacionalističnim strujam, ki so doslej tako zblizanje preprečevale in onemogočale.

— Zborovanje Centrale industrijskih korporacij v Beogradu. Centrala industrijskih korporacij s sedežem v Beogradu je skupna organizacija industrije v naši državi. Ona spaja v sebi organizacije industrijev v posameznih pokrajinah naše države, ki so prostovoljne združbe, ter v onih pokrajinah, kjer ne obstoje posebni savezi industrijev tudi trgovske in obrtniške komore tako v Dalmaciji, Bosni, Južni Srbiji, Vojvodini, Bački in Sremu. Za ustanovitev centrale si je stekla največji zaslug Zveza industrijev v Ljubljani, ki je prva poslala svojega stalnega delegata kot elociranega tajnika v Beograd. Tekom kratke dobe svojega obstanika si je Centrala industrijskih korporacij v Beogradu, ki ima lepe prostore v palači Jugo banke v Kolarčevi ulici, pridobila velik ugled in veljavo po svojem resnem delu in taktičnem postopanju. Predsednik naše državne industrijske organizacije je g. Bajlani, odlični beogradski industrijalec, podpredsednika sta g. Aleksander, predsednik Saveza industrijev v Zagrebu ter g. dr. Fran Windischer iz Ljubljane. V tajništvu centrale delujejo gg. Čurčin, dr. C. Gregorič, Bošković. Centrala industrijskih korporacij je na predan kongresu izvozne trgovine pozvala svoje člane na zborovanje v ta namen, da se zedinijo za pravce in smernice, katere je zastopati na kongresu. Pozivu so se odzvali delegati vseh članic iz Skopja, Bečkereke, Novoga Sada, Zagreba, Osijeka, Bosne, Dalmacije in Ljubljane. Razpravljalo se je podrobno o potrebah in željah naše industrije glede eksporta, posebno tudi spričo napovedanih tarifnih povzrajanj ter se je doseglo popolno edinstvo glede predlogov, ki jih treba staviti drugi dan na kongresu izvoznikov. Obširno se je razpravljalo o količinah, katere more industrija v nastopni kampanji eksportirati ter so bile ugotovljene številke. Poročal je jako temeljito in stvarno g. dr. C. Gregorič. Kot zastopnik našega lesnega odseka je prisostvoval tajnik g. dr. Gorup, kot delegat za železno industrijo gen. direktor g. K. Noot. Spričo dejstva, da je program kongresa predvideval za eksport le nekatere stroke industrije, se je na predlog g. Frana Windischerja sklenilo soglasno, da treba upoštevati na kongresu izvoznikov tudi našo celo industrijo, ker so v naši državi sedaj prilike take, da igra industrija mnogih strokov kot stalen eksporter odlično vlogo v eksportu v inozemstvo. To načelo je bilo na kongresu tudi drage volje osvojeno ter je kongres ugotovil celokupne izvozne množine za eksport. Na tej predkonferenci se je obširno razpravljalo z znani naredbi št. 116 »Službenih Novin«, ki določa višje tarife za prevoz premoga, koksa, umetnih gnojil itd. po 1. septembru. Gosp. dr. Windischer je opozoril na določila zakona o kuluku, ki težko prizadevajo interese zasebnih nameščencev ter njih delodajalcev. O tem predmetu bo razprava na prihodnjem zboru Centrale sredi septembra.

— Ob krsti ge. Danice Hrističeve. Gospa M-a nam piše: Danice Hrističeve, prve dvorne dame, načelnice ženskega Saveza, velike prijateljice Slovenk, ni več med živimi! Ugrabila jo je kruta smrt na Bledu, katerega je tolikanj ljubljala. Njena izguba je zadel v živo prav posebno nas Slovenke, katerim je bila najiskrenejša in najljubša prijateljica. S svojo izredno ljubeznivostjo, s svojim živahnim temperamentom, s svojo milobo se je na prvi mah prikupila. Nam Slovenkam je bila velika dobitnica ves čas našega narodnega ujedinjenja. Za naš Dečji dom je baš sedaj pred kratkim aranžirala na Bledu slajno prireditve, ki je imela velik in nepričakovan moralni in gmetni uspeh. Občala je, da napravi v bodoče, prihodnje leto, še več. Imela smo jo Slovenke jako radi; zbirale smo se v njeni bližini, kjer nas je bodrila s svojim optimizmom ter nas navajala k delu za dobrobit ujedinjenega našega naroda. Kdo bi bil mislil še pred dobrih tednom, da je ona močna, interesantna, fina dama zapisana smrti tako hitro in nenadano? Ob njenem odru plakamo Slovenke, ker dobro občutimo, kaj in koliko smo izgubile z njo, ki je bila naša zagovornica, naša priporočnica na visokih mestih naše jugoslovanske prestolice. Bila je pravi vzor žene jugoslovenke, kateri so bila vsa tri plemena enako draga — ona ni poznala niti strank, niti razlike v troimenem narodu, ona je delala le za dobrobit svoje celokupne države. Slava Danici Hrističevi!

— Kino Matice, Danes zadnji dan! — »Potujoči komedijant«, krasna in veletrajčna ljubljana drama z Ellen Richter, glasovito filmsko divo v glavni vlogi.

— **Izpremembe v vojski in mornarici.** Za komandanta Boko Kotorske je imenovan ren. Dragomir Milojevič. Dosedanji komandant kontr.-admiral Dragotin Prica je stavljen na razpoložanje ministra vojne in mornarice. Premješčen je iz pehote k orožništvu poročnik Ivan Merčun, iz pehote v apotekarsko stroko pa podporučnik Slavko Konev. Za rez. sanitetnega poročnika je imenovan dr. Pavel Vajt. Za rednega profesorja mornariške vojne akademije je imenovan g. Fran Vajda. Za administrativnega podporučnika je imenovan narednik Robert Rebell.

— **Iz finančno in carinske službe.** Za davčnega asistenta v Doljni Lendavi je imenovan Martin Gruškovnik. Vpokojeni so višji davčni upravitelj v Ljubljani g. Maks Lilleg. višji davčni upravitelj v Mariboru g. Fran Resnik, nadavkar v Nevesinji g. Julij Kozak, nadavkar v Gradcu Franjo Vinter in nadavkar iz Tuzle Franjo Završnik. Odpuščen je iz državne službe davčni asistent v Ljubljani g. Robert Rot, ki je bil dodeljen davčnemu uradu v Stonu (Dalmacija). Carinsko posredovanje je prekinil carinski posredovalec v Mariboru g. Franc Toros. Mednarodna trgovska špedicija in skl. a. d. »Oriente« je prekinila carinsko posredovanje v Ljubljani in Zagrebu.

— **SLOV. ZDRAVNIKI - VOLILCI!** Vaša narodna dolžnost je, da volite v zdravniško zbornico mesto Nemcev dr. Karla Ipavtza in dr. Drascha dr. Benjamina Ipavica in namestnika dr. Viktorja Kaca, oba v Mariboru. Vaša stanovska dolžnost vam pa nalaga, da se sigurno udeležite glavne skupščine 1. septembra t. l. ob 16. v zborniški dvorani deželnega dvorca in s svojo prisotnostjo omogočite to izvolitev.

— **Pisarna veleposlanskega stanovskega urada** posluje od 29. avgusta 1923 od 8. zjutraj v permanenčni na glavnem kolodvoru v bivši lampsteriji (obnovljeno poslopije poleg trafike). Ker primanjkuje sob z eno posteljo, se občinstvo naproša, da jih stavi stanovskemu uradu na razpolago in jih tekom današnjega dne priglasi. Tudi one stranke, ki so priglasi s sobo z dvema posteljama, naj izjavijo, če so pripravljene nastaniti samo po 1 osebo.

— **Kdo je zbudil kralja Matjaža** in ustanovil Jugoslavijo? Nihče drugi, kakor klerikalni Orli. To zgodovinsko novost so zvedeli tisti, ki so šli gledat za časa katoliškega shoda nekako akademijo v gledališče. Alegorična slika je kazala spečo vojsko kralja Matjaža. Prišel je Matija Gubec s svojo kmečko vojsko ter poskušal izreti kralju Matjažu meč iz nožnice. Bil je preslab. Prišel je veliki Napoleon v svojo Ilirijo, toda potegnil je meč le do polovice, naka je Matjažev meč zdrl nazaj v nožnico, a že zbujajoča vojska je zopet trdno zaspala. Končno so prikorakali trije Orli, ki se jim je z lahkoto posrečilo izdreti meč, zbuditi kralja Matjaža in njegovo vojsko ter s tem osvoboditi jugoslovanske raje. Skoda, da pokojni kralj Peter Osvoboditelj ni vedel za te naše čudodelne tiče. Ne bilo bi se mu treba umikati preko Albanije.

Glas iz občinstva. Zelo upravičena vprašanja čujejo šestokrat organi, ki kontrolirajo zvečer po kavarnah in gostilnah od mize do mize, od gosta do gosta, da-li so vsi plačali t. zv. občinski davek. V nedeljo zvečer sem bil priča, kako je neki gospod vprašal kontrolorja: »Povejte mi vendar, kam gre ves ta denar?« Odgovor je bil čisto enostaven, namreč: »Pojdite na magistrat, pa vam bodo povedali.« Vprašamo pa javno: »Kdo ima res dobiček od teh ogromnih svot, ki so baše namenjene v »prid mestnim revežem?« Ti sigurno niso tega veliko ali pa mogoče prav nič deležni! Revežev in beračev je namreč vedno več po mestu. To občutijo najbolj trgovci! Pojdite samo in postojte v petek dopoldan nekaj časa pred kako trgovino in prepričali se boste o tem. Ako se takemu revežu reče, naj gre na magistrat, pravi, tam pa nič ne dobimo. Sedaj pa še en primer: Recimo, da je vsak večer samo 2000 gostov v vseh lokalih. V tem slučaju dobi magistrat mesečno dinarjev 60.000.—, recij šestdesettisoč ali kron 240.000.—, torej skoraj en četrtilijona. Koliko revežev bi se s to svoto lahko dobro hranilo? Prepričani smo, da bi ne bilo nobenega berača, ako bi se ta denar vporabljal res in edino v ta namen. — Da se pa ta denar ne vporabi za mestne reveže, pa lahko dvomimo, kajti v nobenem poročilu sl. magistrata se nismo čitali: »Za mestne reveže dinarjev toliko in toliko.« Ergo!

— **Smrtina kosa.** V najkrepkejši moški dobi je danes umrl g. Fran Novljan, mesar v Ljubljani. Pokojnik je bil marljiv obrtnik in dober narodnjak. Pogreb bo v četrtek ob 17. iz bolnice. Pokoj njegovi duši!

— **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** V včerajšnji notici pod tem naslovom se je nam vrnila neljuba pomota. Med prijavljenimi slučajmi se je navedla tudi »pegavica« (pegasti legar), kar pa je napačno, gre namreč samo za 1 slučaj paratifula.

— **Konec rudarske stavke v Kočevju.** Iz Kočevja nam poročajo: Tu je rudarska stavka končana. Obrat se vrši v polnem obsegu, produkcija je normalna in tudi število delavcev je normalno. V ostalih rudarskih centrih še delo ni vzpostavljeno.

— **Ponarek.** V našo včerajšjo notico »Vozni red se je vrnila pomota glede cene. Vozni red stane 15 Din.

— **Zdravniška služba.** Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Kranjska gora. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

— **Važno za avtomobiliste.** Carinski svet je sklenil, da se preklicijo dosedanja prepoved glede avtomobilnega prometa preko meje naše države in da se ta promet z inozemstvom v bodoče dovoli pod pogojem, da se plača po zadevnih predpisih določena pristojbina. Ta sklep velja samo za državljane Nemčije, Avstrije, Belgije, Španije, Zedinjenih držav, Francije, Anglije, Grške, Madžarske, Italije, Monako, Holandske, Portugalske, Rusije, Romunije, Švedske in Švice, torej držav, ki so podpisale konvencijo o avtomobilnem prometu, sklenjeno v Parizu 1909 leta. S tem se ukinejo vsi dosednji predpisi glede omejitve avtomobilnega prometa med našo državo in inozemstvom.

— **Dostava poštnih pošilk v Studu pošta Domžale.** (St. 25159/IIa-23.) Dne 16. avgusta t. l. prične dostavljati krajevni pismošna pošta Domžale poštno pošilke tudi v vas Studu. V ožji dostavni okoliš pošte Domžale spadajo sedaj tele vasi: Zg. Domžale, Sp. Domžale, Studa, Rodica, Sp. Jarše, Sr. Jarše, Stob in graščina Groblje. V Studu se dostavlja razen ob nedeljah vsak dan po enkrat v drugih vseh pa po dvakrat na dan.

— **Zatvoritev pomožne pošte Retnje.** Ker je poslovanje pomožne pošte Retnje pri Trzinu svoj posej odpovedal, naslednika pa ni bilo mogoče dobiti, je ta pomožna pošta z 31. julijem t. l. začasno prenehala posloovati. Pošilke za Retnje dostavlja pismošna pošta Trzin.

— **Celjske vesti.** Župna tekma celjske sokolske župe se je vršila minulo nedeljo v Celju Tekme se je udeležilo 29 članov in 35 članic iz raznih društev, včlanjenih v CSZ. Doseženi uspehi so lepi. — Ciril Metodovič v žigalici še vedno ni dobiti v vseh celjskih trgovinah. Temu pa je vzrok ta, da jih občinstvo povsod premalo odločno zahteva. Zahtevalno povsod CM. žigalica in zavračajmo druge izdelke. — Vpisovanje na okoliški dekliški osnovni šoli šolskih sester bo v soboto dne 1. in v nedeljo 2. septembra od 8.—12. ure. Novo trgovino ženskih ročnih del in moderno predstaviteljstvo s 1. sept. v Vodnikovih ulici gospe Marija Križanič. — Celjski trg je dobro založen z raznimi poljskimi pridelki, katerim v splošnem cene niso pretirane. Precej je dobiti raznega sadja. Tudi mleka in jajc je dovolj. Jajca so se zadnji čas podražila od 6 na 8 K komad. Mese je tudi dovolj, samo cene bi utegnile biti proti cenam drugih mestih previsoke. Naši mesarji naj bi to upoštevali ter uvideli, da so mesne cene v vseh drugih mestih nižje od Celja ter jih primerno znižali.

— **Padec važne nemške postojanke.** Iz Maribora nam pišejo: Maribor je imel mnogo trdnih nemško nacionalnih postojank v društvenem in združbenem življenju, ki so ostale tudi še po prevratu v nemških rokah in to največ radi brezbrzičnosti Slovencev samih. Ena taka važna nemška postojanka je združba gostilničarjev in kavarnerjev, ki je bila do zadnjega časa izključno v nemških rokah, ozir. v rokah nemško mislečega načelstva. Smrt načelnika te združbe je šele prinesla spremembo. Da je ta združba važna tudi za naše javno življenje, to smo povdarjali že opetovano, ker razen dveh do treh prvotnih restavracij se Maribor nampram tujece z javnimi lokali ne more ponasati. Dosedanje načelstvo ni prav nič skrbelo za strokovno naobrazbo postrežbenega osebja in sploh za red po javnih lokalih. Ta važna nemška postojanka je v ponedeljek dne 27. t. m. povodom izrednega občnega zbora v restavraciji Halbwild vsaj v glavnem štatu že padla. Ni pa to posebna zasluga Slovencev. Ti so bili še v zadnjem trenutku tako hlapčevsko kavalirski, da so pomirjevali bojovnike, češ Nemci so imeli to zadruško toliko časa v svojih rokah in bi ne bilo kavalirsko od nas, ako jim sedaj načelstvo vzamemo iz rok. Šele na inicijativno g. Gjuro Valjaka in par drugih zavodnih Slovanov so morali kloniti ti hlapčevski pomisleki vsaj v toliko, da izredni občni zbor ni izvolil zopet za načelnika Nemca, nego Hrvata g. Klesiča, lastnika Velike kavarne. V načelstvo je bil nadalje izvoljen g. Zmuder, kot namestnik pa g. Mr. Koštomaj in Strehar. Ta izvolitev ozir. izpolnitev starega odbora je prvotno zorična do prihodnjega rednega občnega zbora, pri katerem se pričakuje še temeljitejši preobrat. Zborovanje je vodil kavarner g. Kafer v nemškem jeziku, pa se je oprostil, da ne razume dovolj slovenski. G. Valjak je staremu odborubral ostre levite ter zahteval popolno spremembo dosedanjega kurza pri tej združbi. K znamenitemu govoru g. Valjaka se o priliki še povrnemo, za danes samo še konstatujemo, da je obrat na oblast trpel, da ima ta združba še sedaj nemška pravila. Če ne drugi, g. Zmuder nam jamči, da bo združba prešla v novo jugoslovensko smer.

— **Misterije beogradskega mesta.** V Beogradu vlada že nekaj dni silno razburjenje radi misterioznih dogodkov, ki se gode že več dni zaporedoma. Na poslopje policijskega ravnanstva namreč dnevno dežuje kamenje in je bilo pobitih že več šip. Navzlog temu, da je policija poslopje zastražila in obdala s kordonom, se napadi iz neposredne bližine še vedno vrše in je sedaj cela policija z vsem aparatom na nogah, da razreši misteriozno skrivnost.

— **Svoje truplo poklanja medicinski fakulteti.** V Zagrebu se je v ponedeljek zadržal neki 22letni mladenič. Policija ga je našla na cesti v smrtni borbi. V žepih je imel polje raznih predmetov listek, datiran s 22. VII., na katerem je bilo zapisano: »Nihče ni kriv povoda moje smrti — razen jaz sam, v kolikor se čutim krivega. Svoje truplo poklanjam medicinski fakulteti in želim, da se me ne pokopje javno. Aleks Jovčina.« Mladenič je bil prepeljan v bolnico, vendar ni upanja, da okreva.

— **Nov civilni zakonik.** V ministru pravde zbirajo gradivo za sestavo novega splošnega državlanskega zakonika, veljavnega za ozemlje celokupne države.

— **Težka nesreča na Mestnem trgu.** — Ivana Krompster, 28-letna služkinja pri Mariji Lozar, je včeraj dopoldne ob pol 11. uri padla pri pomivanju okna hiše na Mestnem trgu iz prvega nadstropja na dvorišče skozi stekleno okno. Pri padcu se je nesrečnica obrezala po celem životu in je tudi zadobila težke notranje poškodbe. Prvo pomoč ji je nudil zdravnik dr. Pintar, nakar je bila prepeljana v bolnico. Njeno stanje je resno.

— **Razne neizgode.** Ivan Smerkolj, delavec pri oddelku brzojava in telefona, se je pri popravljanju neke žice nevarno ranil v levo oko. — Anton Susman, 8-letni sin posestnice iz Strahomora, je padel s konja in si zlomil desno roko. Oba sta bila prepeljana v bolnico.

— **Mlad nepridiprav.** Policija je aretirala 16-letnega pekovega pomočnika A. P., ki je svojemu mostru in raznim drugim strankam kradel razne predmete. Odan je bil sodišču.

— **Kaj vse kradajo.** Ključavničarske-mu mostru Ivanu Breskvarju iz Zelene jame je bilo 24. t. m. iz neke veže na Dunajski cesti ukradeno 2000 Din vredno kolo znamke »Puch«. — Kolo iste znamke je bilo ukradeno gostilničarju Jos. Lampretu iz Fužin. Kolo je bilo vredno 200 Din. — Dne 19. t. m. je bilo stavbni družbi »Obnova« na Fužinah ukradeno vozno dvigalo, ameriškanskega sistema, v vrednosti 1500 Din. — Posestniku Ivanu Tomšiču iz Račne je neznan tat odnesel za 500 Din obleke. — Mariji Zevnik v Moravčah je bilo 7. t. m. odneseno za 450 D obleke. — Neži Perc iz Gornjega vrha je bilo ukradeno živil in obleke za 670 Din. Urši Epih iz Istega kraja pa za 350 Din obleke in živil. — Na železnici je neki žepar izmaknil železničarju Antonu Jelčiču med vožnjo Zagreb - Ljubljana listično s 1000 D. — Dva vojaška konja sta pobegnila 28. t. m. dopoldne iz Smetarstva proti Ljubljani. Konja, ki sta svetlorjave barve in nekoliko nad 1 m in pol visoka, sta njela dva civilista, ki pa jih do sedaj še nista vrnila na pristojno mesto. — Posestniku Franu Škerjancu iz Radomeli je bilo 24. t. m. ukradeno v Kranju kolo, vredno 1000 D. — Posestniku Franu Stanovniku iz Horjula je bil med vožnjo Ljubljana-Drenov grč 22. t. m. ukraden zavol, v katerem se je nahajalo 600 dinamitnih patronov v vrednosti 1620 D. — Dne 17. t. m. sta dve ženski odnesli posestniku Jakobu Grahek s Kala, občina Semič, razne obleke v vrednosti 3900 D. — Dne 28. t. m. je bilo iz hladilnice v hotelu »Strukelj« ukradeno mesarju Franu Lovšetu 85 kg mesa, vrednega 2000 dinarjev.

— **Beg iz letišnice.** — Samomor zločinca. Pred kratkim je iz zaporov v Kfkdin pobegnil velik zločinec Berić Marinko, ki je imel na vesti 7 ubojev in 50 roparskih umorov. Pred nekaj dnevi je skušal ponovno pobegniti iz zaporov njegov roparski tovariš Bogdan Miroslavljevič. Stražniki pa so njegov beg pravočasno preprečili in ga spravili v varnejšo celico. Ko je stražnik zjutraj celico odprl, je našel Miroslavljeviča obešenega.

— **Eleganten vlomilec v Beogradu.** Beogradska policija je aretirala nekoga Pera Panica, zelo elegantnega vlomilca, ki si je s svojim elegantnim nastopanjem znal pridobiti znanstvo najodličnejših beogradske meščanov, in je to poznanstvo nato izrabil za svoje plodonojne vlome, ki jih je izvrševal kar na debelo. Ta posel mu je prinašal toliko, da je živel na silno razkošen način brez vsakega drugega dela s celo svojo rodino že dolgo časa. Bl je aretiran pri poskušnem vlamu v neko stanovanje. Tudi več prijateljev, ki so mu pomagali zapravljati denar, je bilo prijetih, vendar niso bili v zvezi z vlamom, ker je bil Panica »soliste«. Aretirani je bila tudi njegova žena.

— **Velika vlomilska tolpa v Novem Sadu prijela.** Novosadski policiji je uspelo prijeti veliko vlomilsko tolpo, ki je ob priliki novosadskega vzorčnega sejma oropala več izlozih razstavljalcev v vrednosti 200.000 dinarjev. Kolovodja tolpe je bil trgovski pomočnik Mika Albahar.

— **Grozen čin.** — Možu našla stopljen svinco v uho. V Sarajevu so aretirali orožniki 23letno Camko Sahinpašić iz sela Jasenice pri Rogatici, ki je dne 9. t. m. ponovil svoje-mu možu, ko je spal, nalila v uho raztopljenega svinca. Radi silnih bolečin je Sabit beg po preteku desetih dni umrl. Žena je izjavila, da je storila zločin iz maščevanja, ker je mož s njo grdo ravnal.

— **Higijenična česalnica za dame O. Fetič-Frankheim, Ljubljana.** Kongresni trg 19. Negovanje las. — Ondulacija. Barvanje z L' Oreal Henne. El. masaža lica. Manicura. Izvršuje vsa lasna dela. Kupule odpadni in odrezani las po najvišji dnevni ceni. Parfumerija.

— **Tolesno zaprtje.** Profesor Oser, znameniti strokovni zdravnik za želodčne bolezni je pogosto porabil grenčico »Franz-Josef« in s njo vedno dosegal zadovoljive uspehe.

— **Pokusiti in prepričati se bode, da so »Pekate«** najboljši in ker se zelo nahajajo tudi najcenejši testenine.

— **Tečaj za strojeopisje in stenografo.** Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru začnejo novo tečaj za strojeopisje in stenografo dne 1. oktobra in trajajo 4 mesece. Vpisovanja in poljsnla v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

— **Adresar za Slovenijo.** II. izdaja, je izšel s sledečo vsebino: Splošni del, industrija, trgovina in obrt, seznam hišnih posestnikov v Ljubljani, krajevni repertorij za Slovenijo. Dobiva se v tiskarni »Sava« d. d. v Kranju. Cena Din 250.

— **Kino Tivoli.** Famosni Reinhold Schünzel v glavni vlogi filma »Kameleon«. Danes se predvaja zloglasnik!

— **MILJONSKI VLOM V DUBROVNIKU.** Dne 25. t. m. je bilo vlomilno v Dubrovniku v stanovanju Friderika Glavića in odneseno raznih dragocenosti za 1.000.000 Din.

Sokolstvo.

— **Jezdni odsek telovadnega društva Sokol Ljubljana** obvešča brate, da se nameravani izlet dne 2. sept. radi nastalih težkoč ne vrši pač pa dne 23. sept. Prijavitve se do 15. sept. pri bratu načelniku. — Zdravo.

— **Velika tombola.** V nedeljo 2. sept. t. l. se vrši ob lepem vremenu v Tivoli VELIKA JAVNA TOMBOLA Društva za zgradbo sokol. doma v Sp. Šiški. Glavni dobitki: sobna oprava za zakonski par, moško kolo, kuhinjska kredenca, zaboj sladkorja in stenska ura so razstavljeni v izlozbi trdke Gorup v Prešernovi ul. in pri urarju g. Krapežu ob Čevljarškem mostu. Razen tega je še nebroj kvatern in činkov. Segajte pridno po tombolskih kartah, ker nihče ne ve, kje ga čaka sreča. Odbor.

Turistika in sport.

— **Lahkotletična tekmovanja za prvenstvo Slovenije** je določil L. Lahkotletični podsavez na dni 22, 23. in 26. septembra.

— **Poljski skauti** — haterzi. Izmed vseh slovanskih držav, je skautizem na Poljskem najbolj razvit. »Svaz haterzstva Polske« šteje danes nad 70 tisoč članov in načeljuje mu znani general Josef Haller. Organiziran je po angleškem vzorcu in prikojen poljskim razmeram. Od začetka je bil skaut del Sokola, a se je kmalu ločil od njega. Od leta 1911 pa do danes se je skautska ideja med Poljaki tako zelo razširila, da je danes Poljska po številu skautov tretja na svetu (Amerika, Anglija, Poljska). Poljski skauti so že z večjih mednarodnih skautskih tekem odnesli prvenstvo. Svoje postojanke imajo v 24 državah (posebno v Ameriki). Lani je napravil odd. »haterzjev« turnejo po naši domovini, se oglašal na več skautskih taborstvih in se udeležil vsesokolskega zleta Ljubljanskega skauti so v stalnih stikih z varšavskimi, od koder so imeli na letošnjem taborovanju skautskega inštruktora. — Č. C. Z.

— **Na prostoru »Ljubljanskega sportnega kluba«** se v nedeljo 2. sept. ob 3. pop. slovesno spusti v vodo nov klubov regatni čoln — četvorica. K tej slavnosti se s tem vabilo vsi klubovi člani z rodbinami in njih gostje. Takoj po krstu je regata na Ljubljanci, pri kateri tekmujejo vsi klubovi dirkalni čolni. Po regati je v čolnarni domača zabava.

— **Wacker München,** ki je svoje dni gostoval v Ljubljani, preživlja težko krizo, ker 7 igralcev prvega moštva »stavka«. Igrajo samo Neubauer, Rehle, Klingseis, Bernstein in Altwater.

— **Olimpijski odbor v Parizu** je objavil države, ki so se prijavile za nogometni turnir na olimpijadi. To so: Italija, Francija, Belgija, Madžarska, Švicarska, Danska, Norveška Švedska, Turčija, Indija, Haiti, Amerika, Kanada, Anglija, Holandija, Egipt, Argentina, Južna Afrika. Prijavile se še nista Španija in Jugoslavija, kakor tudi še Finska.

— **Arne Borg,** glasoviti svetovni plavalec, je bil te dni v plavanju na 100 m premagani v Eskilstmi od Frola iz Malmö. Slednji je preplaval to progo 1:01,6, medtem, ko je Borg plaval 1:02,8

Društvene vesti.

— **Vrtnarska razstava** se bo vršila tudi letos in sicer v dneh od 31. avg. do 4. sept. v jahalnici na Bleiweisovi cesti. Ze lanske letna razstava je s svojimi redkimi eksotičnimi in tuzemskimi cveticami, rastlinami in drugimi pridelki domačega vrtnarstva pokazala, da je ta važna obrt, ki je ozko zvezana z umetniškim udejstvovanjem, dosegla v Jugoslaviji že zelo visoko stopnjo, ki se izpopolnjuje vzdržno tako, da se pričakuje na razstavi izredno lepa presenečenja. Otvoritev razstave bo v petek 31. tm. ob 10. uri dopoldne. Prijavljeni so mnogobrojni obiskovalci iz cele države, ki bodo našo mesto zopet obživel.

— **Krakovno-Trnovo.** IV. redni letni občni zbor slov. pevskega društva »Kra-kovo-Trnovo« v Ljubljani, se vrši dne 9. septembra 1923. ob 10. uri dop. v gostilniških prostorih g. Matej Sokliča. Pred konjušnico s običajnim dnevnim redom. Odbor.

— **Klub naprednih slov. akademikov v Celju** priredi na svoji gledališki turneji po Sloveniji dne 1. sept. t. l. ob 20. v vel. dvorani Narodnega doma v Celju ljubzensko dramo v treh dejanjih: »Mladost«. Ostuje in režira g. R. Železnik, član »Udruženja gled. igralcev«. Ker je čisti dobiček turnee namenjen ustanavljanju in vzdrževanju klubovih ljudskih knjižnic v obmejnih krajih vabimo k najobilnejši udeležbi.

— **Slov. pevsko društvo v Ljutomeru** priredi v nedeljo 2. septembra ob 20. uri v dvorani g. Strasserja s prilaznim sodelovanjem mladega goslača g. Šijanca koncert. Na sporedu je salonski orkester, solopetje, ženski, moški in meš. zbori. Na mnogostevilno udeležbo vabi odbor.

— **Vojni invalidi,** vdove in sirote sodnega okraja Slovenjgradec in Marenberg se v lastno korist pozivljajo, da se društvenega sestanka v nedeljo dne 2. sept. v Slovenjgradu (Hotel Balkan) in na male gospojnice dan, dne 8. sept. ti. v Zgornji Viližnji pri Marenbergu (gostilni Razborki poprej Pečalar) ob 9. uri zjutraj udeležijo. Na prireditvenem prostoru bodo podružnica vojnih invalidov v Slovenjgradu slikala one člane, ki ne posedujejo lastnih slik za legitimacijo ter popisovala in naložila matični list zamudnikov, ki se še k popisu niso prijavili. Slikanje in popis se prične na obeh prostorih ob 9. uri zjutraj. Ne zamudite priložnosti, ki se vam nudi. Ob 14. dopoldne se prične zabava v prid naše usnja za najrevnejše sirote. P. n. občinstvo se vljudo vabi k udeležbi.

— **Izredni občni zbor Kovinske združbe v Mariboru.** Mariborski Nemci so, odkar so dobili svojega poslanca, stopili iz

svoje rezerve in skušajo zlasti v Industriji si osvojiti svojo prejšnjo nadvlado. Tako so po naši lastni krivdi zavadili v Kovinarski združbi. V svoji strasti pa so bili tako previdni, da so na zadnjem občnem zboru in odbor spravili samo take svoje ljudi, ki ne znajo slovenski. To je bil za obrtno oblast povod, da je razveljavila volitev dotičnih odbornikov, ukinila poslovanje ter ga poverila g. Burešu kot komisariju z nalogo, da izvrši nove volitve. Tako je prišlo v soboto dne 25. t. m. do izrednega občnega zbora, za katerega je bilo od obeh strani veliko zanimanja. Nemci so tudi to pot poskušili svojo osvovjevalno taktiko. Pa se jim ni posrečila. Ker so oni zahtevali, da se jim prestavi slovenski predlogi, so tudi Slovenci zahtevali, da so Nemci svoje predloge prestavljali slovensko. (Dober recept, ki naj bi se vpošteval odločno pri vseh stičnih slučajih.) Ko so Nemci uvideli našo odločnost, so postali pomilneži. Zborovanje, kateremu sta od obrtne oblasti prisostvovala gosp. okrajni komisar Rodovšek ter g. združni komisar Založnik (Celje) je energično vodil dosedanj komisar združbe, g. Bureš, katerega zasluga je, da se je na vihar pripravljeni občni zbor mirno izvršil. Za načelnika je izvoljen Slovenec, ključavničarski mojster g. Farič, njegov namestnik Sirak; v odbor so prišli: Perič, Schell, Ussar M., Rečnik. Iz prejšnjega odbora sta ostala še Slovenca Kumerc in Glumac. — Važna je tudi sprememba pravil glede učne dobe, katera se je znižala od 4 na 3 leta za ključavničarske, kleparske, elek-trotehniške valence, dočim se je za mehanike določila na 4 leta. Tako smo Slovenci v Mariboru vsaj deloma zopet osvojili tudi po svoji krivdi izgubljeno važno postojanko v kovinarski združbi. Nemci pa so dobili pouk, da se morajo priključiti našega jezika, ako se hočejo v bodoče sploh še uveljavljati.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 29. avgusta. Sprejeto ob 13.15.

Ob zaključku notirajo:

Devize: Curih 17.27, 17.40, Pariz 5.40—5.45, London 436—437, Berlin 0.016—0.019, Dunaj 0.1335—0.1350, Praga 2.80—2.81, Trst 4.14—4.16, New-york 94.75—95.75, Budimpešta 0.525—0.575.

Valute: dolar 94—94.5, lira 4.07—4.10.

— **Elektr. 7% invest. drž. pos.** od 1. 1921. 71—72. L. kred. banka 237.50—240 Prva hrv. štedionica 1160—1180, Slovenska banka 110, Hrv. slav. zemlj. hipotk. banka 125—134, Hrv. eskompt. banka 165—167.50 Jugoslovanska banka, 160—162, Trboveljsko premog. društvo 970—990, Guttman 1200—1250, Slavonija 256—265, Nar. šumska industrija 145—148, Exploatacija 255.

INOZEJSKE BORZE.

— **Curih, 29. avg. (Izv.)** Današnja pred-borza: Beograd 5.825, Berlin 0.00085, Amsterdam 217.80, Newyork 5.54, London 25.20, Pariz 31.80, Milan 24.02, Praga 16.325, Budimpešta 0.03125, Bukarešta 2.45, Sofija 5.50 Varšava 0.0023, Dunaj 0.0078125, avstr. žig. krone 0.007825.

— **Trst, 29. avg. Predborza. (Izv.)** Beograd 24.04—24.10, Berlin 0.003—0.004, Dunaj 0.0326—0.0326, Praga 67.75—68.25, Pariz 132.25—132.50, London 105.25—105.25, New-york 23.05—23.15, Curih 416—418.50.

Razne stvari.

• **Prav po ameriškansko.** Ameriški »Glas Svobode« poroča: Neki umrovč je ukradel hlače Teodorju Brightu. Okraden je tati stavlil sledeči predlog: »Ljublj! umrovč! Brez sukneje in telovnika so hlače brez pomena, zato Te prostim, da prideš k meni. Nobenega vprašanja ti ne bom zastavil, pač pa bova kockala, da določiva kateri naj dobi obleko. Če ti vržeš več pik nego jaz Ti podarim še sukunjo in telovnik, v obratnem slučaju zahtevam hlače nazaj! Do skorajšnjega svidenja!« Ali se je umrovč na prijazno vabilo odzval, ni povedano.

• **Ljubavna tragedija 16 letnega.** Malo mesteca Bourdagen v Franciji, je bilo poročilo krvave ljubavne drame. Mlad 16 letni Edgard Etourneau je dvoril 15 letni Edith Lesage. Pretekli teden pa je deček zahteval od svojega ideala, da beži z njim v tujino. Ker je deklica ta predlog kategorično odklonila, je Edgar potegnil nož in jo sunil v želodec. Teta mlade deklice, ki je priselila v tem trenutku, je morila še videla, ko je tekel preko polja, deklica pa je že umirala. Obveščeni orožniki so dečka našli utopljenega v nekem močvirju.

• **Edisonova teorija o človeškem organizmu.** Thomas E. Edison je postavil novo teorijo o organizmu človeškega telesa. On meni, da ni mogoče ena sama inteligenca oživljajoči moment skupnega telesa temveč, da ima vsak telesni del svojlo privatno inteligenco. Če se kdo n. pr. vreže v prst, je inteligenca prsta samega ki ga zopet ozdravi. Ako ima veliki izumitelj prav s svojo teorijo, potem ho treba v bodočnosti veliko previdnosti, da se ne poškodujejo možgani prsta ali pri britju mogoče lico odreže živilska nit.

P

Gospodarstvo.

KONGRES TRGOVSKIH ZBORNIC IN IZVOZNIKARJEV (Nadaljevanje.)

V imenu finančnega ministra je nato govoril generalni nadzornik Adolf Jakovčević. Rekel je, da je tip finančne politike dr. Stojadinovića znan in da je sestavljen na podlagi stabiliziranja dinarja in polaganem okrepitvi naše valute, do katere vodi budžetsko ravnotežje in omogočevanje izvoza. Povdarjal je zadnje znižanje carin.

Za poljedelsko ministrstvo je v obširnem eksponatu poročal dr. Velja Stoković, ki je podal statistične podatke o posejani površini. L. 1920. je bilo posejano 1.440.000 oralov pšenice, 1921. 1.497.000 1922. 1.486.000 in 1923. 1.560.000 oralov. Tendencia posejanosti se torej stalno veča. Koruze bo to leto toliko kot lani t. j. 20.500 vagonov. V letih 1920—21 je bila produkcija pšenice 12.630.000 mtc, letošnje leto se z zanesljivostjo pričakuje, da bo znašala 16.000.000 mtc. Mnogo zanimanja je vzbudilo njegovo poročilo o posedovanju žitvine v prevojni Srbiji. Na 100 oralov zemlje v l. 1905 je imela Srbija 20, danes 16 volov, l. 1906. svinj 18,8, danes 10,35, l. 1907. ovac 65,4, danes 30,30, l. 1908. koz 10,5, danes 6,5 na 100 oralov zemlje. Bil je mnenja, da bi se z povečanjem izvoza žitvine dala produkcija povisati na predvojno višino v Srbiji.

V imenu ministrstva žit in rud je dal podatke dr. Milivoj Savič, ki je izjavil: Naša zemlja ima 7.500.000 oralov gozda, od tega 3.200.000 državnih gozdov in ostalo privatno, komunalno ali cerkveno. Vsi ti gozdovi so na šumskem ali relativno šumskem ozemlju. Naša lesna produkcija je v Evropi zelo vpoštevana. Naše tvornice lesa se lahko merijo s prvimi tvornicami na svetu. V Bosni so na žalost dve tretjini gozda v tujih rokah, a v Hrvatski in Slavoniji ena četrtina. Pri razvoju našega lesarstva se lahko pri nas letno producira okoli 16.600.000 kub. metrov, toliko je približno tudi prirastka. Leto 1922. je znašal izvoz drv 519.280.000 Din, ki pa bo letošnji izvoz presegel. Izvoz rudarskih produktov znaša letno okoli 60.000 vagonov.

Poročilo železniškega ministrstva. Zastopnik železniškega ministrstva je nato poročal o železniškem prometu. Na jugoslovenskem delu naše zemlje so kraji popolnoma brez železniške mreže, drugi imajo gostoto, tretji redko omrežje. Zanimarnost prometa je treba v glavnem pripisovati železniški politiki Avstro-Ogrske, ki je stremila za tem, da prepreči ne samo vez prečanskih krajev in Srbije, temveč je med južnimi Slovani v sami Avstro-Ogrski gradila samo vzporedne proge na teritoriju naš države. Tako proga Beograd-Zagreb-Ljubljana, ki izvršuje danes največji promet in to mednarodni spada med proge drugega reda. Ministrstvo gleda, da z dograditvami prog postane prometna mreža homogena. Danes imamo 10.000 km ožkotirne železnice in 570.000 km normalne. Prometni tlakov pa imamo 700 km. Razdelitev vagonov avstroogrške monarhije še ni izvršena. Promet sam je sedaj 3 in pol krat večji, kot pred vojno. Leto 1919. se je premikalo skupaj preko 160.000 vlagov, l. 1920. 240.000, 1921. 345.000, 1922. 462.000 in letos jih bo okoli 650.000. Na beogradsko postajo je prispelo l. 1919. 4000

vlakov, (l. 1912. 12.000), 1920. 13.500 in letos se računa, da bo število preseglo 30.000. V Zagreb je prispelo l. 1919. 16.400 vlakov in letos jih je dosegal pasiralo 28.500. Glede tarifov se mora voditi račun o tarifih v inozemstvu, ki so mnogo večje kot pri nas. H koncu je apeliral na finančnega ministra glede počasnega manipuliranja nekaterih carinarnic, ki mnogo preprečujejo normalen promet.

V gradnji se nahajajo sedaj sledeče važne proge: Stolač-Paračič, Titel-Orlovac, Užice-Vardiste in Pribitnik-Knin, ki bodo vezale danes še popolnoma razdvojene poedine železniške linije. Glede jadranske proge vlada izjavlja, da se bo zgradila, da pa je prišlo do spora z družbo, ki jo gradi.

Za brodarški sindikat je poročal Dragutin Polić. Stanje brodarškega parka je zadovoljivo, šlepov za izvoz imamo 150, katerimi se lahko prevozi 12.000 vag. žita. Remorkerjev je več kot potrebno. Zasiuriranje blaga se vrši in istotako garancija za težo. V inozemstvu je odprtih 7 brodarških agencij. Preteklo leto je bilo prevoženo vsega 4954 vg.

Dalje prihodajči.)

—g Zagrebški žitni trg. Zagreb, 28. avg. Cene v dinarjih za 100 kg, postavno vojvodinska postaja notirajo: Pšenica nova 77/78 kg, srbska 325—330; nova 78/80 kg, bačka 340—350. Koruza žolta 270—280. Ječmen za pivovarne 275—285, za krmo 240—250. Oves 260—265. Moka 0+ 575—585, 2+ 550—560, 4+ 525—550, 6+ 450—480; za krmo 200. Otrobi drobnj 145—155, debeli 200—210. Pisani fižol 450—500, beli 450—500. Tendencia mirna.

—g Zagrebška blagovna borza 28. avg. Na produkti borzi notirajo: Pšenica, pariteta Kranj povpraševanja 375, ponudba 385 slavonski oves, rešetani, franko Zupanja, ponudba 262 in pol Koruza 12—15% defektna in franko vag. Mitrovača, 265, ponudba 270 1 vag. 270; industrijsko povpraševanje 180 ponudba 200, moka bačka na potu, pariteta Zagreb, baza 0+ povpraševanje 560, ponudba 570. Otrobi pšenični mešane vreče franko vagon Vraždin 150; banatski pariteta Zemun, ponudba 145. Tendencia mlačna.

—g Kmetijski pouk po deželi. Oddelek za kmetijstvo priredi v prvi polovici meseca septembra sledeča predavanja: V nedeljo, dne 2. septembra: 1.) V Sevnici ob Savi, o poljedelstvu, Jereb. 2.) V Mežici, o poljedelstvu, Wernig. 3.) V Krizevcih, o živinoreji, Pavlica. V soboto, dne 8. septembra: 1.) V Zagorici pri St. Vidu, o živinoreji, Jereb. 2.) V Brusnicah, o vinarstvu, Kafol. V nedeljo, dne 9. septembra: 1.) V Vrhah nad Krko, o izobrazbi kmeta, Jereb. 2.) V Dornovem, o poljedelstvu, Ambroz. 3.) V Begunjah (okr. Logatec) o sadjarstvu, Zdošek. 4.) V Suhorju, o vinarstvu, Konda. 5.) V Sv. Antonu na Pohorju, o kmetijstvu, Wernig. 6.) V Nedelici, Prekmurje, o kmetijstvu, Voisk. 7.) V Gornjih Petrovcih, Prekmurje, o živinoreji, Pavlica.

—g Premovanja konj. Konjerejski odsek 1. kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani priredi letos sledeča premovanja: 3. septembra ob 8. dopoldne na Igu; 4. septembra ob 8. v St. Vidu nad Ljubljano; 4. septembra ob 2. po-

podne v Mengšu; 6. septembra ob 8. v Kranju; 7. septembra ob 9. v Lescah; 19. septembra ob 8. v Mokronogu; 11. septembra ob 8. v St. Jerneju. Premovanje se vrši na Igu in St. Vidu za konje mrzlokrvne in toplokrvne pasme; v Mengšu, Kranju in Lescah samo za mrzlokrvne konje; v Mokronogu in St. Jerneju pa samo za toplokrvne.

—g Mednarodna razstava mleka in mlečnih proizvodov v Milanu. V Milanu se vrši od 4. do 30. novembra t. l. mednarodna razstava mleka in mlečnih proizvodov. Program razstave dobijo zainteresirani v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

—g Nova knjiga. »Klub jugoslovenskih pomoraca« v Zagrebu bo izdal knjigo »Ilustrovani pregled privrednih in kulturnih institucij kraljevine SHS, ki ima namen, da seznani domače in inozemske kroge z našimi gospodarskimi in kulturnimi institucijami. Knjiga, ki bo bogato opremljena s slikami, bo izšla tudi v francoskem jeziku. Čisti dobiček, ki ga bo imel klub pri izdaji omenjene knjige, je namenjen v korist naše trgovske mornarice, zato je delo pooblaščenec kluba v kolikor se tiče imenovanje knjige, vsestransko podpirati.

—g Dobava materiala za povezovanje tobaka. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 13. septembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave špaga, svinčevih plomb in platna »Amerikan«. Predmetni oglas z natečajnimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantno in v pogled.

—g Dobava kalila ferocianatuma. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 14. septembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 1000 kg kalila ferocianatuma. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantno in v pogled.

—g Prvovrstna banaska moka, zdrob, koruza l. dr. je prispela ter se dobi takoj na drobno in debelo po konkurenčnih cenah pri tvrdki »Fortuna«, Ljubljana, Krekov trg. Istotam se dobi vsakovrstna emalirana posoda. Glej današnji inserat.

III. LJUBLJANSKI VESESEJEM.

—g Razstavljalcem III. Ljubljanskega veleseja. Ker je priljubljen izredno številni gostov iz srbskega dela naše kraljevine, se naproša vse razstavljalce, da opremlijo svoje razstavne prostore tudi s trdnimi napisi v cirilici.

—g Obisk iz Srbije na velesejem. Upravi Ljubljanskega veleseja je prijetna dolžnost naznaniti, da je obisk kupcev iz Srbije pripravljen v tako visokem številu, kakor še nobeno leto poprej. Odlični srbski listi se zavedajo važnosti Ljubljanskega veleseja in s svojo medsebojno zbliznjanja gospodarskih krogov iz cele naše države, kar je v največjo korist narodnemu gospodarstvu naše mlade kraljevine, in opozorjujejo z mnogobrojnimi noticami tamošnje pridobitvene kroge na ljubljansko prireditelje. En sam list v Beogradu rovari proti velesejmu, ali iz neinformiranosti ali sovražnosti, vendar pa to nima pomena za resno srbsko javnost. — Pride čas, pride tudi drugo pričanje.

Šolstvo.

— V razglasu višjega šolskega sveta z dne 9. avgusta 1923, št. 924, št. 75 Ur. l. je v 10. vrsti od zgoraj pomotoma izostala besedica »Ptuj«. Prizadete učne osebe se opozarjajo da se morajo prijaviti vsaj do 5. septembra t. l. tudi pri okrajnih šolskih svetih v področju okrajnega glavarstva v Ptuj. V predzadnji vrsti II. odstavka se glasi mesto »kraj« »okraj«. Daje se glasi predzadnji odstavek: »Ta razglas naj sprejmejo na znanje tudi one zgoraj omenjene osebe ki bi morda ne prejele še posebnega obvestila od pristojnega okrajnega šolskega oblastva. Za predsednika: Wester s. r.

— Pričetek šolskega leta 1923/24 na mestnih meščanskih šolah Ljubljanskih. Na javnih mestnih meščanskih šolah Ljubljanskih prične se šolsko leto 1923/24 v sredo dne 12. septembra s skupno božjo službo in v četrtek, dne 13. septembra z rednim šolskim poukom. Vpisovalo se bo v torek, dne 11. septembra od osmih do dvanajstih dopoldne in od dveh do petih popoldne in sicer: Za I. mestno deško meščansko šolo v šolskem posloju na Prulah št. 13; za II. mestno deško meščansko šolo v šolskem posloju na Gasliški cesti 242; za I. mestno deklško meščansko šolo v šolskem posloju na Gasliški cesti 242; Vstop v I. razred meščanske šole je dovoljen le onim učencem in učenkam, ki so dovršili V. šolsko leto s splošno dovoljenim uspehom. Podrobnosti se polzevedo pri šolskih ravnateljih ob vpisovanju.

— Na drž. realni gimnaziji (na Poljanah) v Ljubljani je jesensko vpisovanje v I. razred v nedeljo 9. sept. od 10.—11. ure. Vsprejemni izpiti se vrše v ponedeljek 10. sept. ob 8. Sprejemanje dijakov v II.—VIII. razred in vseh zavodovih repetentov je v nedeljo 9. sept. od 11.—12. v ravnateljevi pisarni. Vpisovanje v juniju v I. razred na novo sprejetih in vseh drugih zavodovih učencev se vrši v ponedeljek ob 11. v razredih. Red ponavljalnih izpitov, ki bodo od 1.—10. septembra je nabit na uradni deski v veži gimnazijskega posloja.

— Na drž. realni v Mariboru prične šolsko leto 1923/24 dne 11. septembra t. l. z vpisovanjem učencev. Dne 4. sept. se vrše pisarni in 5.—7. ustni ponavljalni izpiti. Sprejemni izpiti vnanjih učencev za II.—VII. razred morajo biti do 10. sept. končani. Dne 12. sept. je skupna služba božja in 13. sept. redni pouk. Podrobna pojasnila so v šoli na objavi deski.

— Vpisovanje učencev v I. razred na I. deški meščanski šoli v Ljubljani na Prulah in onih, ki so že prejšnje leto obiskovali to šolo, se bo vršilo dne 11. septembra od 8.—12. in od 14.—18. ure popoldne. V prvi razred se sprejemajo učenci, ki so s splošno dovoljenim uspehom — z redi prav dobro in dobro — dovršili peto šolsko leto na kak javni ali zasebni šoli s pravico javnosti. Učenci iz šestega razreda osnovne šole se sprejmejo izrecno le v prvi razred meščanske šole. Pisarni ponavljalni izpiti iz srbohrvaščine, slovenščine, matematike in opisne geometrije se bodo vršili dne 3. septembra točno ob 8. uri zjutraj. Ta dan se morajo zglašiti tudi vsi drugi učenci, ki imajo ponavljalne izpite, da izvedo, kdaj se ti vrše. Učenci, ki žele delati izpit za kak višji razred meščanske šole, naj se zglašijo tudi ta dan pri ravnateljstvu. Dne

12. septembra je ob 8. uri služba božja v cerkvi sv. Florjana. 13. septembra se prične ob 8. uri zjutraj redni šolski pouk.

— Državno žensko učiteljsko v Mariboru. Vpisovanje v I. letnik se bo vršilo v četrtek, 6. septembra med 8. in 11. Noto sledijo izpiti. Ponavljalni izpiti se bodo vršili v petek, 7. sept. od 8. ure dalje. Ob osmih mora biti vsaka gojenka, ki ima ponavljalni izpit, brezpogojno v svojem razredu. Vpisovanje v višje letnike se bo vršilo v torek, 11. sept. med 8.—12. v ravnateljski pisarni. Šolska maša bo v sredo, 11. sept., v četrtek 13. sept. pa se bo pričel redni pouk v polnem obsegu.

— Na državni realni gimnaziji v Celju se prične šolsko leto 1923/24 v torek, dne 11. sept. z vpisovanjem učencev II.—VII. razreda od 9.—11. dop. Sprejemni izpiti za I. razred se vrše v ponedeljek 10. sept. Učenci naj se zglašijo ta dan od 8.—9. v spremstvu staršev in njih namestnikov pri ravnateljstvu in prineso s seboj šolsko izpričevalo in krstni list; ob 9. se prične izpiti. Učencem, ki so že napravili vsprejemni izpit za I. razred v poletnem roku, ni treba priti k vpisovanju. Dne 12. septembra ob 8. dop. je služba božja v Marjani cerkvi, nato čitanje disciplinarnega reda in objava urnika v posameznih razredih. Dne 13. septembra ob 8. se prične v polnem obsegu redni šolski pouk. Ponavljalni naknadni izpiti se prične v ponedeljek, dne 10. sept. točno ob 8. dop. in se vrše natančno po redu, ki je objavljen na črni deski.

— Na državni realni gimnaziji v Kočevju bo vpisovanje učencev za I. razred v ponedeljek dne 10. septembra ob 8. do 10., naker se prične sprejemni izpiti. Vpisovanje učencev v višje razrede (II.—V.) bo v torek dne 11. septembra od 8. do 12. Šolsko leto 1923/24 se prične v sredo 12. sept. ob 8. z običajno skupno mašo v mestni župni cerkvi, odkoder odidejo učenci v šolo. Redni pouk se začne v četrtek dne 14. septembra. Ponavljalni in naknadni izpiti se bodo vršili 5., 6. in 7. septembra vselej od 8. dalje po sporedu, ki je objavljen na uradni deski. Pri vpisovanju se bodo sprejemale tudi prijave za dijaški dom.

— Pričetek šolskega leta 1923- na mestnih otroških vrtcih v Ljubljani. Na mestnih otroških vrtcih na Zaloški cesti št. in v Cerkveni ulici št. 21. se prične šolsko leto 1923/24 v sredo dne 5. sept. 1923. Vpisovanje pa se vrši v torek, dne 4. sept. 1923 ob 10. do 12. dopoldne.

— Začetek šolskega leta na osnovnih šolah in pomanjkanje učnih moči. Učitelji z dežele nam piše, da je Višji šolski svet ukazal pričeti šolsko leto že 1. sept., pri tem se pa čuje iz raznih krajev, da na mnogih krajih manjkajo po 1—2 in še več učnih moči in da obstojajo celo šole brez učnih moči. Čudno se vidi ta hitrost in nedostatek, ako se po drugi strani uvažuje, da imamo v učiteljsvu zelo velik naraščaj da pa veliko teh kandidatov po dolgih letih šolanja zamača čaka doma za zapečkom brez službe in kruha na tozadevne nastave dekreta. Priporočati bi bilo torej Višjemu šolskemu svetu, da se podvzva tudi v tem oziru in da nemudoma nastavi po vseh slovenskih šolah potrebno število učiteljev. Znanj »Nema vremena« ne bi smel veljati za šolske upravnike.

Glavni urednik:
RATO PUSTOSLEMSEK
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Prva žebljarska železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Zebljarska zadruga, Kropa (Slov.). Brzjavke: Zadruga Kropa. Tel. interurb. Podnart 2.

Žebli za železnice, žebli za ladje, črni in pocinkani, žebli za zgradbo, žebli za čevlje, spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave, železne brane, zobje za brane, kljake za podobe, zid itd., vijaki z maticami, zakovice za tenderje, kotle in mostove, vijačni čepi, verige.

Vsem semenjskim razstavljalcem priporoča svojo veliko zalogo kreppapirja v vseh barvah in množini 8856

Iv. BONAČ, Selenburgova ulica 5

Zaklopni stoli, klopi in mize. Rožmanc & Komp. LJUBLJANA, Mirje 4.

Ne pozabite obiskati SINGER oddelek št. 155 na LJUBLJANSKEM VESESEJMU

Naročajte „Slovenski Narod“

Prvovrstno brivsko i i i in toaletno milo

parfume, kolinsko vodo, kremo za kožo, vazelino, šminko, puder, vode in prah za umivanje glave, lasne masti, barvila za lase, prah in paste za zobe, ustno vodo ter prvovrstne zobne krtačke priporoča parfumerija „Strmoli“, Ljubljana, Pod Trančo 1. 8840

„Lanz lokomobila“

(Satidamp) 36 PH, zajamčena uporabna, iz skladišča v Kranju

Kamenolomec

novovo pregledana, z jamstvom iz skladišča v Monahovem prodaja po ugodni ceni

Schuster & Co., G. m. b. H., München, Elisabethstr. 13. Poiznala daje: Joh. Weindl, Kranj št. 18.

Specijalitete tvrdke

Popolne naprave za žage, stroji vseh vrst, orodje in nadomestni deli, težki stroji za pogon s parno silo, benzinom in elektriko. Zastopstvo prvovrstnih tovarov.

Halo! Kam pa? K., Tribuni“ v Ljubljano

Karlovška cesta št. 4 Tam je po ceni in velika izbira otroških vozičkov, dvokolesnih raznih modelov, najnovejših pomožnih motorčkov znamke Ewans, Oriomet, Motorette, D. K. W., Omega ter vsakovrstne pneumatike. Sprejemajo se tudi vsa popravila ter ponikanje in emajliranje. 3187

Vizitke in kuverte priporoča

Narodna tiskarna v Ljubljani.

Kostanjev les

za tanin, razrezan na 120 cm in debeline od 30 cm se kupi vsaka množina po najvišji dnevni ceni. Ponudbe z navedbo cene in množine franko vagon je poslati na upravo Sloven. Naroda pod Kostanjev les 500/9040.

Veliko lesno industrijsko podjetje v Mariboru išče lesnega manipulant ali prejemalca.

Nastop takoj. Ponudbe na upravo Slovenskega Naroda pod „Strokovnjak 9034“.

Rabljene britvice

Gillette, Mem Ltd., se sprejemajo v električno brušenje v parfumeriji URAN, Mestni trg 11. Zunanja naročila hitro in točno. 9026

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično snazetje in vsakovrstno barvanje oblik.

Anton Boc, 9011 Ljubljana, Selenburgova ul. 6, I. nadstr. Glince-Vič 46

Potrji globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem tužno vest, da je naš dobi soproj in oče, gospod

Franc Novljan mesar

po kratki mučni boleznii v 48. letu starosti danes mirno preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 30. t. m. ob petih popoldne iz mrtvašnice deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, 29. avgusta 1923.

Žalnoči ostali.

Josip Petelinc

LJUBLJANA, Su. Petra nasip 7.

Priporočamo na velike in male galanterije, nogavice, razne sukance, gumbe, čipke, vezeno, sprehajalne palice, kravate, srajce, čevljarske in krojaške potrebščine. Najnižje cene. **Pestrožba točna**

Peter Capuder

LJUBLJANA, Vidovdanska cesta 2.

Zaloga vseh telovadnih oblačilnih potrebščin. Modni salon za gospode. Izdelovatelj krojev za Sokole, Orjuno in U. D. R.

Paviljon H štev. 307.

Zahvala banki „Slaviji“.

Podpisani se zahvaljujem banki „Slaviji“ v Ljubljani za njeno vsestransko kulantno postopanje pri zavarovanju, posebno se zahvaljujem za celotno izplačilo zavarovalnine, ki sem jo prejel povodom požara, ki mi je uničil kozolec dne 15. avgusta t. l. pri tem mi pa ni odtrgala niti postavno dovoljenega zneska Din 6373 — to je desetletna premija, marveč mi je tudi ta znesek v celoti izplačala vsled česar priporočam vsem, ki se zavarujejo proti požaru ali neizgodbam, da je najboljša pri banki „Slaviji“ v Ljubljani.

Anton Trček,

posestnik, Bevoke 19, Vrhnika.

Domača tvornica bičeva, Glina

nudja svoj prvovrstni proizvod. Uzorci su izloženi na ljubljanskem vele-sajmu od 1-og do 10-og rujna u paviljonu „1“ broj 418.

„Color“, najboljša, neškodljiva BAR-VA ZA LASE.

Glavna zaloga drogerija A. KANC, Ljubljana. — Razpošilja tudi po pošti. 2922

Trboveljski premog in drva stalno v zalogi vsko množino.

Družba ILIRIJA

LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8.

Telefon 220. 2243

STEZNIKE

(modernej)

po životni meri priporoča

Anna Hutter

Dunajska cesta 6-II

v hiši lekarnar Piccoli.

Poleg emailirane posode nudimo od danes dalje tudi

1^a banaško moko

zdrob, koruzo, oves in druge deželne pridelke na drobno in na debelo po konkurenčnih cenah.

„Fortuna“

Ljubljana, Krekov trg 7

(poleg Mesnega doma)

Velika zaloga klobukov in slami-

nikov se dobi pri

Franc Cerar

družba z o. z. tovarna v Ste-

bu pošta Domžale.

Prevzemajo se tudi stari klobuki

in slamniki v popravilo pri Ko-

vačevič i Tršan v Ljubljani, Pre-

šernova ulica št. 5.

Sprejemanje v sredo.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.

Vzorci se vidijo na velesejmu pa-

viljonu „1“ predal 497 pri vходу

prvi na desno

Pozor!

Kdor ne obišče na III. Ljub-

ljanskem velesejmu v pa-

viljonu „G“ št. 248 trdke

Franc Lubas & sin

izdelovatelj harmonik

ne bo videl, kako izgleda

lepa, precizna in dobro

delujoča harmonika.

Franc Lubas & sin

Klagenfurt

8763

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar.

MALI OGLASI

Cene oglasov do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 30 para, s davčino vred

Prodaj

Zimska suknja

in do pet kil bele volne naprodaj. — Gospodstva c. 10, II. nadst. 9037

Priklonni voz

(modern) za motorno kolo prodaja trdka Henrik Kenda, Ljubljana. 8831

Doberman,

osem tednov star, se prodaja. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.« 8993

Večja množina zobotrebcev po ugodni ceni naprodaj. — Ponudbe pod »Zobotrebci/8997« na upravo »Slov. Narod.«

Paviljon,

na pol steklen, se posodi za na sejmitke; eventualno se tudi prodaja. — Izve se v slaščičarni Novotny, Dunajska cesta 9. 9004

Proda se:

hrastov umivalnik s roso marmornjem in brušenim ogledalom ter pet na grobnih svetilk. — Ponudbe pod »Umivalnik 9028« na upravo »Slov. Narod.«

Za velesejem!

Lepo izdelan, skoro nov visok paviljon (sloziljiv) je naprodaj! Pripraven tudi za sportna društva kot godbeni ali reprezentančni paviljon. — Naslov pove uprava »Slov. Narod.« 9014

Lepa parcela

izmeri 2500 m² 4 60 dnarjev m², v lepi solčni legi v Trnovskem pristanu, pet minut od električne postaje, se prodaja. — Naslov pove uprava »Slov. Narod.« 8999

Lokomobila

na kolesih, v jako dobrem stanju, marka Ogr. drž. žel. 35 konjskih sil, se prodaja za ceno 50.000 dinarjev. — Ponudbe na naslov: Slavko Vidmar, Ljubljana, Vojaška ulica št. 16 a. 8703

Proda se čoln

(375 cm dolg), zgrajen od mizarkega mojstra Ivana Bitenca, Poljanski nasip 40. Ogleda se lahko pri Janezu Kraševcu, Trnovski pristan št. 3. — Eventualno reflektiram na nadaljna naročila. 8952

Prodaj

več ugodnih parcel po nizki ceni v Ljubljani. — Naprodaj tudi par manjših posestev izven Ljubljane. — Naslov pove Hinko Privšek, Ljubljana, Miklošičeva cesta 18, I. nadstropje (poleg sodišča). 8820

Prodaj:

kladivo (Federhammer) 60 kg, kladivo (Federhammer) 35 kg, vrtni stroj do 30 mm, brusilni stroj in mal urarski strojnik, vse popolnoma novo. — Ogleda se lahko vsak dan pri Mihaelu Kavčiču v Kosezah pri Ljubljani. 8902

Kompletan

štedilnik

po nizki ceni naprodaj. — Poizve se: Belič-Starin ključavničarstvo, Ambrožev trg 9. 8997

Kupim

Stavbni red

Ljubljane

se kupi. — Ponudbe z navedbo cene na: Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 9022

Suhe gobe

kupi vsako množino družba »Slovenija« v Ljubljani. — Vzorci, opremljeni s ceno, naj se pošljejo na zgoraj imenovani naslov. 8994

Kupim

večjo množino tanjših in debejših desk (podničije in mandirjerje) do 10 m dolžine. — Ponudbe na: Izidor Löw, Sarajevo, poštanski pretinac 311. 8858

Stanovanja

Sobo

s uporabo kuhinje ali sobo s ognjiščem išče zakonaki par brez otrok. — Ponudbe pod P./9016 na upravo »Sl. Narod.«

Na stanovanje

se sprejme gospod. — Poizve se v upravi »Slov. Narod.« 8992

Meblovana soba,

lepa, se odda gospodu. — Ogleda se od 2. do 4. ure Aleksandrova cesta št. 15. 9000

Na stanovanje

in hrano se sprejme gospod. — Naslov pove uprava »Sl. Narod.« 9013

Dva gojenčka

(boljša) se sprejmeta v svo oskrbo. — Rezi Bitenc, Medvođe, Gorenjsko. 9035

Odda se lepo

meblovana soba z električno razsvetljavo v sredini mesta takoj. — Naslov pove uprava »Sl. Narod.« 9023

Več dijakov

se sprejme na stanovanje in hrano v Spodnji Šiški. V stanovanju je elektrika na luč. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.« 9007

Sobo,

lepo premljeno, po možnosti s posebnim vodom, išče carinski uradnik. Najemnika posttrankas stvar. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod.« pod »Carina/9001«.

Soba,

smazna, zračna in lepo opremljena, blizu glavne kolodvoze, se takoj odda. Star, rabljen klavir se vzame vnaprej kot najemnika. Vhod separaten, razsvetljava električna. — Ponudbe pod Soba-klavir/8999 na upravo »Slov. Narod.«

Bolju sobu,

po mogućnosti s posebnim udomom, traži medicinar. — Ponudbe pod »Medicinec/9012« na upr. »Slov. Narod.«

Naslovi

dobrih in zanesljivih stanovanj za dijake in dijakinje se dobijo pri M. Likar, Poljanska c. 87, vila »Bergmane«. 8415

Sobo

za dobo enega meseca, s popolnoma separiranim vdomom išče za takoj samec. Najemnika posttrankas stvar. — Ponudbe pod »A. S.8936« na upravo »Slov. Narod.«

Sobo,

prazno ali meblirano, s posebnim vdomom išče gospodinja. Plača do 450 Din mesečno in da nagrado od 500 do 1000 dinarjev. — Ponudbe pod »Neodvisna/9038« na upr. »Slov. Narod.«

Kuharica

(prvorazna, bivša hotelska) želi mesta za časa velesejma. — Ponudbe z navedbo dnevnice plače pod »Hotelska kuharica 8963« na upravo »Slov. Narod.«

Odda se lepo

meblovana soba z električno razsvetljavo in posebnim vdomom v novi villi takoj ali s 1. septembrom. — Naslov pove uprava »Slov. Narod.« 8958

Hišnim

posesnikom!

Mesečno 5000 kron plačam za stanovanje, obstoječe iz šestih sob in pritlikav v stari hiši v Ljubljani. — A. Arnejc, Ljubljana, Gradišče 4. 8938

Službe

Zlataški vajenec

se sprejme pri Alojzju Vavpotiču, Rimska cesta št. 21, Ljubljana. 9031

Več šivilj

za šivanje dežnikov — sprejme takoj tvornica Jos. Vidmar, Ljubljana, Pred škofijo 19. 9045

Iščem gospodinj

srednjih let, naobraženo in mirnega značaja, katera bi imela dobro prihodnost. Na plačilo se ne gleda. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.« 8915

Stanovanje

v stari ali novi hiši išče zakonaki par brez otrok proti dobri najemnici za čimprej. — Ponudbe na upravo »Slov. Nar.« pod »Mirna stranka/8951«.

Samostojna

prodajalka,

starejša, prvovrstna moč, izvrstna manufakturstinja, želi prenesti službo: prosi službe na deželi. Gre tudi v mesto. Šla bi tudi kot voditeljica podružnice itd. — Ponudbe pod »Prodajalka Ljubljana/8967« na upravo »Slov. Narod.«

Prirezovalec

za gornje dele, izurjen, se sprejme. Nastop takoj. Plača po dogovoru. — Naslov: Kralj Franc, Novi Vodmat, Društvena ulica 64. 8941

Kuharica,

starejša in mirna, želi menijski službo do 1. oktobra. Išče dobro službo. — Pismena vprašanja na: g. Schotter, Kavčičeva cesta 124, Šiška. 9039

17letna deklica,

trgovsko naobražena, bi prevzela na velesejmu pri kakih trdnih službah. — Naslov: Belweisova cesta št. 5 (pri hišniku). 9020

Samo prvovrstne

krojaške pomoč-

nike in vajenca iz Ljubljane ali bližnje okolice sprejme takoj Jos. Rojina, Ljubljana, Aleksandrova c. 3. 8874

Železostругarski

mojster

išče v svrhu strojno ključavničarske prakse službe. — Ponudbe pod »Strugar/9029« na upravo »Slov. Narod.«

Hišnica.

Vdova z enim otrokom, pridna, večja šivanja in vsakršnega gospodinjstva išče mesta hišnice. — Ponudbe pod »Hišnica 9015« na upravo »Slov. Narod.«

Sluga,

tudi kuhar obenem, s prvovrstnimi referencami išče mesto za takojšen nastop. Gre tudi kot potni spremljevalec. — Ponudbe pod Nemec/9019 na upravo »Sl. Nar.«

V katerem kraju

bi potrebovali dobrega samostojnega ključavničarja? Eventualno bi pristopil tudi kot kompanjon. — Pismene ponudbe proti povrnitvi stroškov pod »Ključavničar 9018« na upravo »Slov. Narod.«

Kuharico,

prvorazredno, s plačo 500 dinarjev mesečno in sobarico, ki zna dobro svoj posel in je večja tudi šivanja, s plačo 300 dinarjev, iščem za Beovgrad. — Ponudbe je poslati na: gosp. M. Grgin, Vlastelinstvo Orahovica, Slavonija. 8935

Za večjo trgovino

z mešanim blagom v prijetnem prometnem trgu na deželi se išče starejši, popolnoma usposobljeni poslovodja, ki naj bi tudi v knjigovodstvu in korespondenci vešč. Oni, ki bi imel veselje in sredstva, da prevzame morda poznejše trgovino v našem, ima prednost. — Ponudbe je poslati pod Poslovodja/9017 na upravo »Slov. Narod.«

Dopisovanje

Se — neznaní

porednici! Čakam, kakor si plašla, v torek ali sredo, 28. — 29. t. m. 8960

Posojila

10.000 Din posojila

proti dobri obrestim išče samostojen obrtnik. Varnost in vrnitev v stavljenem roku zajemu čena. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.« 8998

Razno

Šolske zvezke in

šolske potrebščine

na debelo najceneje pri L. Pevalaku, Ljubljana, Židovska ulica 4. 8568

Pletilke!

Igle za pletilne stroje št. 8 in 10 se dobijo po ceni. — Naslov pove uprava »Slov. Narod.«

Razstavní paviljon

na Ljubljanskem velesejmu se odda — Informacije: »Clamor« — agentura, Selenburgova ulica št. 5/L. 9032

Odda se hlev

s podstrešjem za seno in shramba za vozove. — Naslov pove uprava »Sl. Narod.« 8996

Vinska klet

ter hlev za 3 ali 4 konje in podstrešje s šupo se odda. — Spodnja Šiška, Vodnikova cesta 9. 9003

Ugodna prilika!

V najem se odda več jako rodovitnih njiv v solnčni legi pod Tivoli. — Naslov pove uprava »Slov. Narod.« 8995

Mizarska dela

in parketirane pode izdelujem solidno in po najnižjih cenah. Se priporočam slavnemu občinstvu Franjo Zganjar, Stožice pri Ljubljani (baraka) 9041

Otvoritev

specijalne zaloge tapetnih izdelkov.

Žima vseh vrst, morska trava in vsi v stroko spadajoči predmeti. Točno in solidno delo po naročilu in popravila.

Priporočam se Rud. Sever

tapetnik in dekorater preje BRATA SEVER

Ljubljana,

Gospodstva c. 6.

8960

Slovenska gradbena in industrijska d. d.

Telefon interurban št. 180.

Ljubljana

Brzovjavi Slograd.

Tehnična pisarna Ljubljana 7.

Frankopanska cesta štev. 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.

Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

Zastopa: patent dr. inž. Empergerja za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vložki za visoke tlačne napetosti kakor pri skladiščih „silo“ mostovih in podobno.

Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov.